

การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวอภิญญา เหมระ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
กุมภาพันธ์ 2544

650-0412

๑๒๕๓๗

๕๖

การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

26 เม.ย. 2544

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวอภิญญา เหมระเทศ

๒123243

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา

กุมภาพันธ์ 2544

๙ 148839

อภิญา เหมระ. (2544). การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล และเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตลอดจนรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ราชบุรีและสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2543 จำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีการของ เชฟเฟ่

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผลและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษาและไม่มีวุฒิทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกด้านแตกต่างจากครูที่มีระดับการศึกษา

สูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกด้านแตกต่างจากครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้าน แตกต่างจากครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านแตกต่างจากครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

LEARNING AND TEACHING MANAGEMENT AT A LOWER SECONDARY SCHOOL
LEVEL FOCUSING ON CHILD CENTER BY THE TEACHER OF BUSINESS
SUBJECT,DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION IN REGION 5

AN ABSTRACT
BY
MISS APINYA HEMARA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University
February 2001

Apinya Hemara. (2001). *Learning and Teaching Management at A Lower Secondary School Level Focusing on Child Center by the Teacher of Business Subject, Department of General Education in Region 5*. Master Project, M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof.Chusri Wongrattana, Assist.Prof.Supee Limthai.

The purpose of this research was to study learning and teaching management at a lower secondary school level focusing on child center by the teacher of business subject, department of general education in region 5 in three aspects ; which were preparation, procedure, and evaluation , and compare these learning and teaching management at a lower secondary school level focusing on child center by the teacher of business subject to the following variables : degree ,educational attainment ,experience on business teaching and experience on increasing knowledge of child center.

The sample used in this research were 207 teachers of business subject, department of general education in region 5. There were Kanchanaburi, Rachaburi and Supunburi in semester of 2000 academic year. The instrument used for collecting data was questionnaire of learning and teaching management focusing on child center. Statistics used to analyzed the data were mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and scheffe's test.

The findings of this research were as follow :

1. Learning and teaching management focusing on child center by the teacher of business subject in overall aspects were at a high level ; so was that in each of overall aspects.

2. Business teachers with education attainment and non-education attainment toward learning and teaching management at a lower secondary school level focusing on child center in preparation aspect were statistically significant difference at.05 level and procedure aspect statistically significant difference at .01 level ,but no statistically significant difference in evaluation aspect.

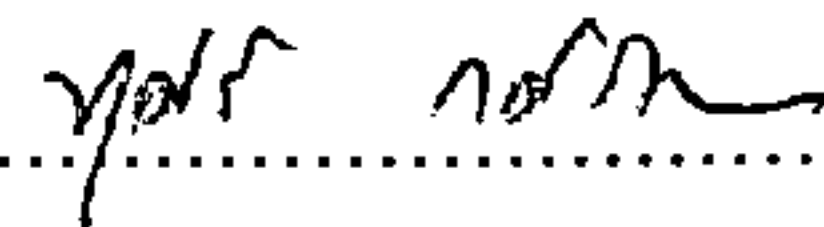
3. Business teachers under than a bachelor's degree ; with a bachelor 's degree and higher than a bachelor 's degree toward learning and teaching management at a lower secondary school level focusing on child center in overall aspects were statistically significant difference at .01 level, but no statistically significant difference in overall aspects between business teachers higher than a bachelor 's degree and a bachelor 's degree .

4. Business teachers under 5 years experience on business teaching ; with 5 – 10 years and more than 10 years toward learning and teaching management at a lower secondary school level focusing on child center in overall aspects were statistically significant difference at .01 level. Business teachers 5 – 10 years experience on business teaching with more than 10 years in overall aspects were statistically significant difference .01 level.

5. Business teachers non - experience on increasing knowledge of child center with once and more twice toward learning and teaching management at a lower secondary school level focusing on child center in overall aspects were statistically significant difference at .01 level, but no statistically significant difference in overall aspects between business teachers with experience on increasing knowledge of child center in once and more twice .

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง การจัดการ
เรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรม
สามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ของ นางสาวอภิญญา เหมระ ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

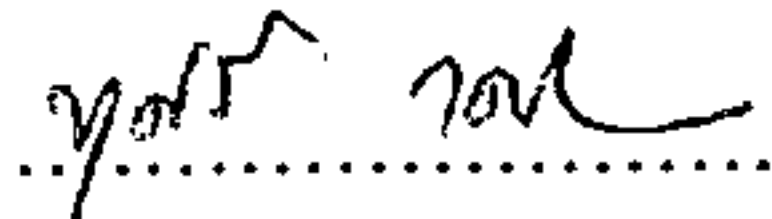
..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

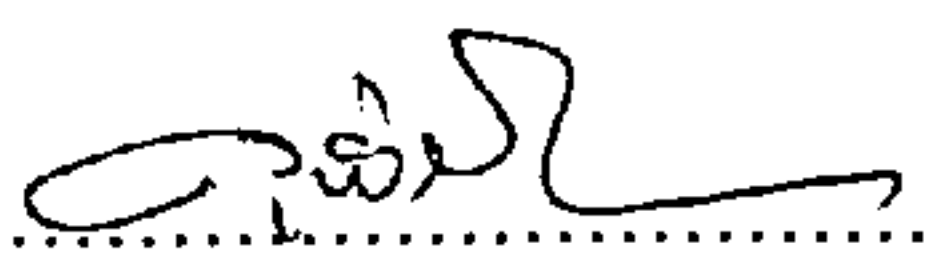
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย)

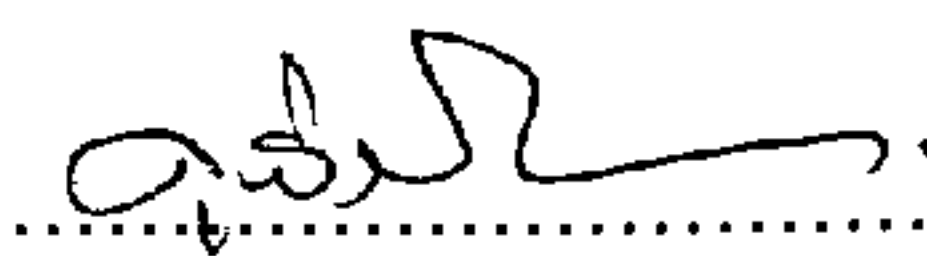
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย)

..... หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย)

วันที่ 25...เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลี้มไทย รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สำอองค์ งามวิชา รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และดร.จันทิมา นนทิกกร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่โรงเรียนหนองปรือพิทยาคม ที่สนับสนุนและห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณคุณบัญญัติ นาคะวิโรจน์ และเพื่อนครูทุกท่านที่ให้กำลังใจและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ ทุกคน ที่ให้กำลังใจและห่วงใยผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มารดา บุรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดจนประสาทวิทยาการความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

อภิญญา เหมระ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
	สมมติฐานของการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	9
	หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	15
	แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	27
	การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
	งานวิจัยในประเทศ	36
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	39
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	40
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	41
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
	การจัดกระทำข้อมูล.....	42
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	70
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	72
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	84
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	98

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูธุรกิจ	40
2	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	48
3	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน	49
4	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการเตรียมการ โดยรวมและรายข้อ	50
5	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการดำเนินการ โดยรวมและรายข้อ	52
6	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ	54
7	ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	55
8	ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา	56
9	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการเตรียมการ จำแนกตามระดับการศึกษา	57
10	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา	58
11	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา	59
12	ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ	60

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการเตรียมการ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ.....	61
14	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการดำเนินการ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ.....	62
15	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ.....	63
16	ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	64
17	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการเตรียมการ จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	65
18	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการดำเนินการ จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	66
19	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	67
20	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ รายด้าน.....	68

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างรายวิชาอาชีพธุรกิจ	13
2 แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	27
3 การประเมินตามสภาพจริง	30
4 แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา "คน" อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 1) ด้วยเหตุนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคนและกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : 7) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาสังคมไทยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่บวกและแง่ลบอันมีผลกระทบเชื่อมโยงจากบริบทสังคมโลกเพื่อให้สังคมไทยสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง แข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างมีศักดิ์ศรี บนฐานแห่งความเป็นไทย โดยที่ประชาชนมีความสุข ครอบคลุม ชุมชนและสังคมมีสันติ การพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 7)

ในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร รวมทั้งการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลกในระบบการค้าเสรี จากการที่ประเทศพัฒนาปัจจุบัณฐานด้านต่าง ๆ ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หรือการเตรียม "คน" ให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ล้วนแต่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคมอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

สภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้สังคมไทยต้องหันมาทบทวนการจัดการศึกษากันใหม่เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง ซึ่งการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ เพราะฉะนั้น การศึกษาจะต้องช่วยพัฒนา "คน" ให้มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นในยุคโลกาภิวัตน์ เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้าง "คน" หรือ "ผู้เรียน" ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงของการศึกษาให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 1) และความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ (วัฒนาพร รั้งบุทุข์. 2541 : 2) คุณลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย

1. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. การมีความสามารถที่จะรับ ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม
4. การมีความสามารถในการแก้ปัญหา และเผชิญกับสถานการณ์ใหม่
5. การรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ
6. ความตระหนักในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การปกครอง ระบอบประชาธิปไตย และคุณธรรมตามหลักศาสนา

การพัฒนาประชากรไทยให้มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ วิธีการสำคัญ

ที่สามารถสร้างและพัฒนา "ผู้เรียน" ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมนึก นนธิจันทร์ ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ให้ความสำคัญทางความคิด มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรม ให้สอดคล้องตามแนวปฏิรูปการศึกษานั้นมีหลายวิธี แต่จุดเน้นสำคัญของวิธีการเหล่านั้น คือ การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้คิด ลงมือปฏิบัติ และแสวงหาความรู้อย่างแท้จริง (สมนึก นนธิจันทร์. 2540 : 38) และวิธีการ "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" คือวิธีการที่มีคุณค่า เพราะเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่จะสนับสนุนให้มีความเชื่อว่า "มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตน 100 %" (วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. 2541 : 7) และทศนา แชนนี กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (ทศนา แชนนี. 2542 : 15) นอกจากนี้ นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข กล่าวว่า "กระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือ กระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข. 2540 : 35) เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังสาระที่กำหนดไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการของการศึกษาที่ว่า "การศึกษามีความสำคัญสูงสุด และมีบทบาทต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ฉะนั้นจะต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข" (มาตรา 8) และสาระในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนว่า "ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนา ตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ" (มาตรา 20) ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (มาตรา 21) และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 24) (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 22 - 29)

✓ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นยุทธศาสตร์หลักในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญาและสังคม ให้เป็น "คนเก่ง คนดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข" เพื่อให้สามารถพัฒนาดตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 3)

✓ เนื่องจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ . ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามจุดหมายข้างต้น จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลายจากประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองและสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาดตนเอง

ในการจัดการเรียนการสอนให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 1 - 5) ✓

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จะบรรลุผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบหลายประการซึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุด ก็คือ ครูผู้สอน ดังที่ เกษม สืบสน กล่าวว่ บุคคลที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนการสอนมากที่สุด คือ ครูผู้สอน (เกษม สืบสน. 2543 : 9) และ สอดคล้องกับสุนีย์ สินธุเดชะ ที่กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการศึกษา ครูนั้นเป็น ผู้มีบทบาทสำคัญของประเทศชาติ กล่าวคือ ครูเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาและถือว่ การศึกษาเป็นหัวใจที่จะพัฒนา เพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป (สุนีย์ สินธุเดชะ. 2527 : 161) และวีรยุทธ วิเชียรโชติ กล่าวว่ ครูเป็นตัวละครสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายการศึกษาของชาติบรรลุผลสำเร็จ ครูเป็นผู้ที่ กำชะตาชีวิตของแต่ละบุคคล และเป็นผู้กำชะตาชีวิตของประเทศชาติไปด้วยพร้อมกัน นอกจากนั้นครูจะต้อง เป็นผู้นำพาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นระบบและชัดเจน จะต้องเป็นผู้ที่จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อ การเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน

การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา และเป็น วิชาที่เปิดสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักเรียนทุกคนเข้าใจหลักการที่จำเป็นเกี่ยวกับธุรกิจ เพื่องานธุรกิจขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การบัญชี งานพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ งานขาย เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดสอนวิชาอาชีพธุรกิจในระดับมัธยม ศึกษาตอนต้นนั้น มุ่งให้นักเรียนทุกคนเข้าใจหลักการที่จำเป็นอันเกี่ยวกับธุรกิจและเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้เรียน เป็นพลเมืองที่พร้อมด้วยสติปัญญาของสังคมปัจจุบัน ให้มีความสามารถในทักษะต่าง ๆ และความรู้ที่ต้องการ เป็นการเตรียมนักเรียนให้ถึงมาตรฐานที่พร้อมจะเริ่มประกอบอาชีพในวงการธุรกิจ กรมสามัญศึกษา (2533 : 3 - 8)

ผู้เรียนจะสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพธุรกิจได้ดีเพียงใด กระบวนการสำคัญที่สุดก็คือ การจัดการเรียนการสอน ฉะนั้นครูธุรกิจจึงมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะครูธุรกิจจะต้อง ส่งเสริมและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแนวคิดในการจัดการ เรียนการสอนที่สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าว ก็คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่ง แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 นโยบายข้อที่ 3 เรื่องการปฏิรูปกระบวนการพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ได้กำหนดให้มีการปฏิรูป การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียน การสอนทุกระดับทุกประเภทโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. 2540 : 42)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูธุรกิจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำแนกตามตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ระดับการศึกษา
 - 2.2 วุฒิทางการศึกษา
 - 2.3 ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ
 - 2.4 ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นข้อมูลให้กับครูธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2543

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2543 3 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรีและสุพรรณบุรี จำนวน 66 โรงเรียนครูธุรกิจ 207 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

1.1. ระดับการศึกษา ✓

1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.1.2 ปริญญาตรี

1.1.3 สูงกว่าปริญญาตรี

1.2 วุฒิทางการศึกษา ✓

1.2.1 มีวุฒิทางการศึกษา

1.2.2 ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

1.3 ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ ✓

1.3.1. น้อยกว่า 5 ปี

1.3.2 5 - 10 ปี

1.3.3 มากกว่า 10 ปี

1.4 ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.4.1 ไม่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้

1.4.2 เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง

1.4.3 เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ

2. ด้านการดำเนินการ

3. ด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีส่วนร่วมกันสร้างความรู้อย่างมีกระบวนการ ได้ผลงานที่ดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ และให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 13 – 16) ซึ่งมีด้วยกัน 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการเตรียมการ

หมายถึง การเตรียมตนเองให้เป็นแหล่งความรู้ การเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้เรียน / การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเตรียมวัดและประเมินผล รวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 ด้านการดำเนินการ

หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน/เช่น การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม การช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยเน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน และเน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ หรือใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3 ด้านการประเมินผล

หมายถึง การวัดและประเมินผลหลังจากที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้วเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุผลหรือไม่/โดยวัดและประเมินจากการแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน ผลผลิต ผลงาน และการเรียนรู้ โดยจะต้องเป็นการวัดอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกด้าน วัดและประเมินตามสภาพเป็นจริง เช่น วัดจากการปฏิบัติ จากแฟ้มสะสมงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลด้วย

2. ระดับการศึกษา

หมายถึง การที่ครูธุรกิจสำเร็จการศึกษาเป็นระดับสุดท้าย ก่อนเข้ารับการสอนหรือระหว่างสอนในรายวิชาอาชีพธุรกิจ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

หมายถึง การที่ครูธุรกิจสำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นระดับสุดท้ายก่อนเข้ารับการสอนหรือระหว่างสอนในรายวิชาอาชีพธุรกิจ

2.2 ปริญญาตรี

หมายถึง การที่ครูธุรกิจสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นระดับสุดท้ายก่อนเข้ารับการสอนหรือระหว่างสอนในรายวิชาอาชีพธุรกิจ

2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

หมายถึง การที่ครูธุรกิจสำเร็จการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีเป็นระดับสุดท้ายก่อนเข้ารับการสอนหรือระหว่างสอนในรายวิชาอาชีพธุรกิจ

3. วุฒิทางการศึกษา

หมายถึง การที่ครูธุรกิจสำเร็จการศึกษาโดยการเรียนวิชาทางการศึกษาหรือวิชาชีพครู โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 มีวุฒิทางการศึกษา

หมายถึง ครูธุรกิจที่สำเร็จการศึกษาทางครู หรือได้เรียนวิชาชีพครูมากกว่าการเรียนวิชาเอก เช่น ค.บ., กศ.บ., ปกศ.สูง เป็นต้น

3.2 ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

หมายถึง ครูธุรกิจที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางครู หรือไม่ได้เรียนวิชาชีพครูหรือเรียนวิชาเอกมากกว่าวิชาทางการศึกษา เช่น บธ.บ. เป็นต้น

4. ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

หมายถึง จำนวนปีที่ครูธุรกิจปฏิบัติการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา ตั้งแต่รับราชการจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.2 5 – 10 ปี

หมายถึง การที่ครูธุรกิจปฏิบัติการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ตั้งแต่รับราชการจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 5 - 10 ปี

4.3 มากกว่า 10 ปี

หมายถึง การที่ครูธุรกิจปฏิบัติการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ตั้งแต่รับราชการจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลามากกว่า 10 ปี

5. ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หมายถึง การที่ครูธุรกิจ เข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากหน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ อันมีผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

/ 5.1 ไม่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้

หมายถึง การที่ครูธุรกิจไม่เคยเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

/ 5.2 เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง

หมายถึง การที่ครูธุรกิจเคยเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1 ครั้ง

5.3 เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป

หมายถึง การที่ครูธุรกิจเคยเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป

6. ครูธุรกิจ

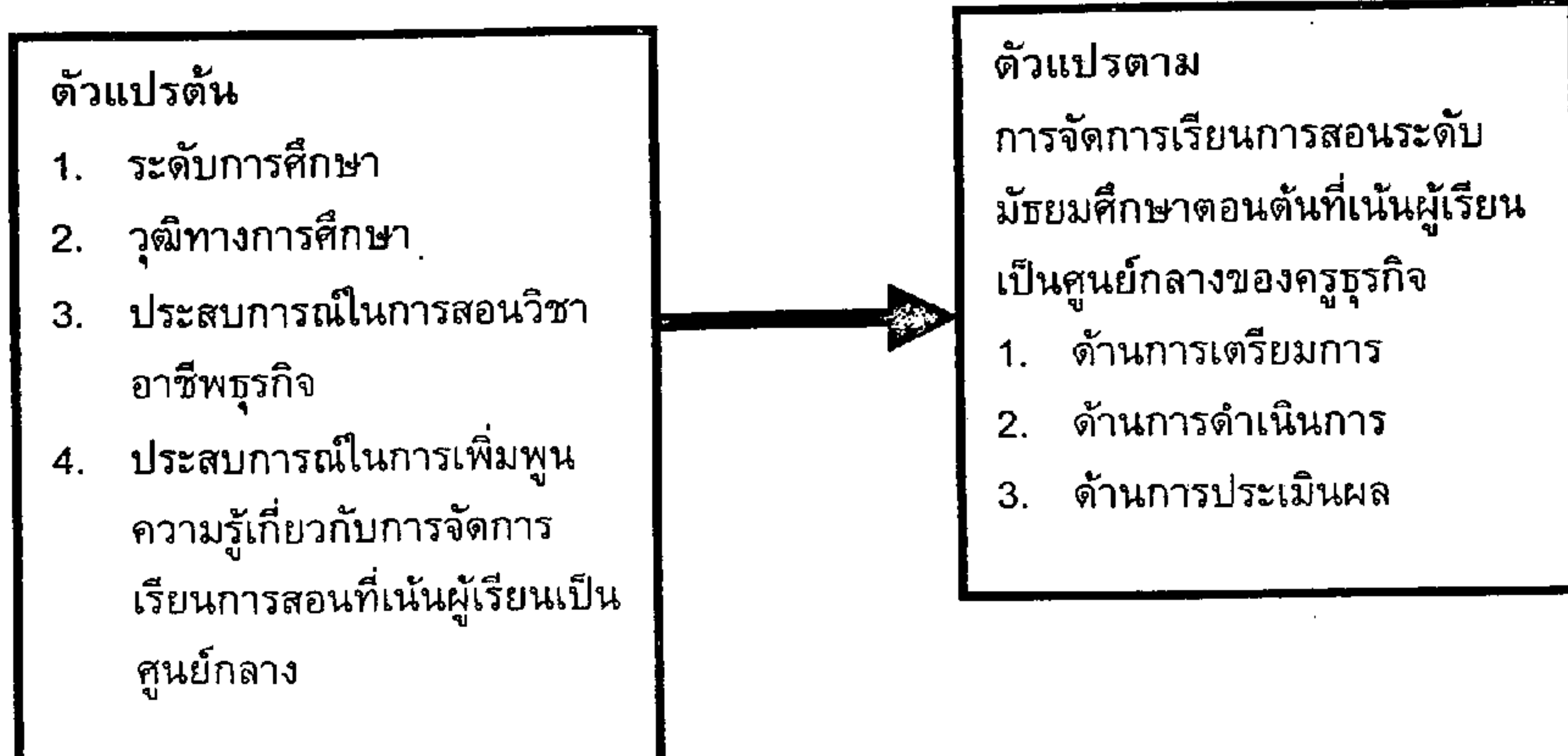
หมายถึง ครูที่สอนรายวิชาอาชีพธุรกิจระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2543

7. เขตการศึกษา 5

หมายถึง พื้นที่ทางการศึกษาที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาตั้งอยู่ ในเขต 5 รวม 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ใน การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเพียง 3 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน
2. ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน
3. ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน
4. ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กรมวิชาการ (2533 : ก - 6) ได้กำหนดให้โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ ซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พร้อมกันทุกระดับ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533

1.1 หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

- 1.1.1 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
- 1.1.2 เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ
- 1.1.3 เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

1.2 จุดหมายของหลักสูตร

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.2.1 มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
- 1.2.2 สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
- 1.2.3 สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัด
- 1.2.4 มีความภูมิใจในความเป็นไทยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเต็มใจ

ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน

1.2.5 มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน

1.2.6 มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

1.2.7 มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.2.8 เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

สำหรับโครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิชาบังคับ จำนวน 57 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่รายวิชาดังต่อไปนี้

1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้

ภาษาไทย	12	หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	9	หน่วยการเรียนรู้
คณิตศาสตร์	6	หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	3	หน่วยการเรียนรู้
ศิลปศึกษา	3	หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้

สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	6	หน่วยการเรียนรู้
การงาน	6	หน่วยการเรียนรู้

2. วิชาเลือกเสรี จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 กลุ่มวิชาภาษา

ภาษาไทย
ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์

2.3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.4 กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ

พลานามัย
ศิลปศึกษา

2.5 กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

การงาน
อาชีพ

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำพิญประโยชน์ จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค และกิจกรรมอื่น ๆ อีก 1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.2 กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์ ต่อภาค

3.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค

หมายเหตุ ผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธให้เลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา

1.3 หลักสูตรกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533 :88-101) ได้กำหนดหลักสูตรกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ ดังนี้

วิชาการทำงาน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการ
3. เพื่อให้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการทำงาน
4. เพื่อให้วิเคราะห์และวางแผนการทำงานในชีวิตประจำวัน
5. เพื่อให้มีนิสัยรักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีคุณธรรมในการทำงานและ

สามารถพึ่งตนเองได้

6. เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

โครงสร้างวิชาบังคับเลือก

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 ให้เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้ ภาคเรียนละ 1 รายวิชา

ง 011 งานบ้าน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ง 012 การจัดการในบ้าน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ง 013 งานช่างพื้นฐาน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ง 014 งานเกษตรพื้นฐาน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ง 015 งานผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้เรียนรายวิชาต่อไปนี้ภาคเรียนละ 1 รายวิชา

ง 321 โครงการ.....	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ง 322 โครงการ....	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

วิชาอาชีพ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการของวิชาชีพพอที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต
2. เพื่อให้มีความสามารถทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตาม

ควรแก่วัย

3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ
4. เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการ การตลาด และการร่วมมือในการประกอบ

กิจการหรือกิจกรรม

โครงสร้างวิชาเลือกเสรี

กลุ่มที่ 1 งานผลิต มี 127 รายวิชา	รหัสวิชาตั้งแต่ ช011 - ช01127
กลุ่มที่ 2 งานบริการ มี 135 รายวิชา	รหัสวิชาตั้งแต่ ช021 - ช02135
กลุ่มที่ 3 งานเสริมงานผลิตและงานบริการ มี 27 รายวิชา	รหัสวิชาตั้งแต่ ช031 - ช0327
กลุ่มที่ 4 งานอาชีพอิสระระหว่างเรียน	รหัสวิชา ช041 ปฏิบัติงานอาชีพ
สำหรับรายวิชาอาชีพธุรกิจอยู่ในกลุ่มงานที่ 2,3 โดยแบ่งรายวิชาออกตามกลุ่มงานได้ดังนี้	
กลุ่มงานบริการ มีรายวิชาอาชีพธุรกิจ 26 รายวิชา	
กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ มีรายวิชาอาชีพธุรกิจ 19 รายวิชา	

1.4 โครงสร้างรายวิชาอาชีพธุรกิจ

ตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม.1			ม.2			ม.3		
	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก
	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี
1. ภาษา									
1.1 ภาษาไทย	4	-		4	-		4	-	
1.2 ภาษาต่างประเทศ	-	-		-	-		-	-	
2. วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์	3	-	กลุ่ม	3	-	กลุ่ม	3	-	กลุ่ม
2.1 วิทยาศาสตร์	3	-	งาน	3	-	งาน	-	-	งาน
2.2 คณิตศาสตร์									
3. สังคมศึกษา	2	2		2	2		2	2	
4. พัฒนาบุคลิกภาพ			ที่			ที่			ที่
4.1 พลานามัย	1	2		1	2		1	2	
4.2 ศิลปศึกษา	1	-	2,3	1	-	2,3	1	-	2,3
5. การงานและอาชีพ									
5.1 การงาน	-	2		-	2		-	2	
5.2 อาชีพ	-	-	10	-	-	10	-	-	13
	14	6	10	14	6	10	11	6	13
รวม	30			30			30		
กิจกรรมต่าง ๆ	5			5			5		
รวมทั้งหมด	35			35			35		

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างรายวิชาอาชีพธุรกิจ

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 4

1.5 หลักการและจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพธุรกิจ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2533 : 3 - 8) ได้กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพธุรกิจ ไว้ดังนี้

การศึกษาทั่วไป (General Education) เป็นเสมือนหนึ่งการเตรียมเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับภาวะแวดล้อมได้ ก็น่าจะถือว่าวิชาธุรกิจเป็นการเตรียมเด็กให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะแวดล้อมทางธุรกิจได้

Federich G. Nichole ให้คำนิยามวิชาธุรกิจว่า เป็นการศึกษาอบรมแบบหนึ่งที่จะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ของการศึกษาทั่วไป (General Education) ซึ่งนอกจากเป็นการให้การศึกษาทั่วไปในทุกระดับแล้วยังช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเข้าสู่อาชีพทางธุรกิจหรือถ้ากำลังประกอบอาชีพธุรกิจอยู่แล้วก็สามารถทำให้ก้าวหน้าในอาชีพยิ่งขึ้นอีกด้วย

หลักการของวิชาอาชีพธุรกิจ คือ วิชาที่เตรียมนักเรียนเพื่องานทางธุรกิจหรืออาชีพธุรกิจ ทุกแผนการเรียน โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนธุรกิจ

จุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพธุรกิจ

1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้าใจหลักการที่จำเป็นอันเกี่ยวกับธุรกิจ และเศรษฐกิจตลอดจนความสัมพันธ์ของทั้ง 2 อย่างนี้ เพื่อที่จะให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่พร้อมด้วยสติปัญญาของสังคมปัจจุบัน
2. เพื่อให้มีความสามารถในทักษะต่าง ๆ และความรู้ที่ต้องการ เป็นการเตรียมนักเรียนให้ถึงมาตรฐานที่พร้อมจะเริ่มประกอบอาชีพในวงการธุรกิจ
3. เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล ข้อนี้เป็นที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนที่มีแผนที่จะศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้นไปหรือสำหรับผู้ที่มีโครงการประกอบอาชีพอื่น ที่ไม่ต้องการความสามารถในการพิมพ์ดีดหรือตัวเลข แต่ต้องการทักษะเพียงเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองโดยทางอ้อม

จุดมุ่งหมายการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

จุดมุ่งหมายการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อสมรรถภาพทางอาชีพ
2. เพื่อสมรรถภาพในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางอาชีพ
3. เพื่อนำวิชาอาชีพธุรกิจไปใช้ประโยชน์ส่วนบุคคล
4. เพื่อสมรรถภาพของธุรกิจสำหรับผู้บริโภค
5. เพื่อสมรรถภาพทางเศรษฐกิจสังคม

1.6 หลักการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันครูผู้สอนจะต้องจัดสภาพภายในและภายนอกของผู้เรียนให้พร้อมที่จะให้เกิดการเรียนรู้แล้วจึงจัดเหตุการณ์สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งควรมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนสมรรถภาพได้ครบถ้วน ฉะนั้นครูผู้สอนไม่ควรใช้วิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว ควรใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน เพื่อก่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และมีเจตคติที่ดี เนื่องด้วยรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาอาชีพธุรกิจ ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาความรู้หลายลักษณะ (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2515 : 37) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.6.1 บทเรียนให้ความรู้หรือข้อเท็จจริง เช่น วิชาธุรกิจทั่วไป ซึ่งมักจะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในแบบเรียน และเพิ่มเติมด้วยข้อเท็จจริงของครู หรือค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือตำราแบบเรียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสอนบทเรียนที่เป็นลักษณะให้ความรู้นี้จะเกิดขึ้นก็ด้วยการถามตอบ การตั้งคำถามของครูสามารถตั้งจุดมุ่งหมายได้หลายประการ เช่น ถามเพื่อทบทวนความรู้เดิม ถามเพื่อให้อธิบายคำถามเพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบ ถามเพื่อให้นักเรียนให้เหตุผล และถามเพื่อให้สังเกตวินิจัย

1.6.2 บทเรียนที่ฝึกทักษะในการใช้มือ เช่น วิชาพิมพ์ดีด ปฏิบัติสำนักงาน เลขเลข เป็นลักษณะความรู้ที่ต้องสร้างเสริมทักษะการใช้มือ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บนรากฐานกฎการเรียนรู้ของ Thorndike คือ Law of Exercise และ Law of Effect

ในการสอนบทเรียนลักษณะนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการสอน คือ

1.6.2.1 ขั้นเตรียม หมายถึง การทบทวนบางส่วนของทักษะที่นักเรียนมีความสามารถแล้ว

1.6.2.2 ขั้นสาธิต ครูแสดงให้นักเรียนดูว่าต่อไปจะปฏิบัติอะไร และปฏิบัติอย่างไร

1.6.2.3 ขั้นฝึกหัดของนักเรียน เมื่อครูแสดงให้ดูและจัดข้อสงสัยของนักเรียนแล้ว

ให้นักเรียนเริ่มฝึกทักษะ

1.6.2.4 ขั้นวิเคราะห์นักเรียนแต่ละคน ระหว่างนักเรียนทำการฝึก ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์งานที่นักเรียนแต่ละคนทำให้เร็วที่สุด เพื่อสำรวจเทคนิคที่ไม่ถูกต้องและแก้ไขวิธีการที่ผิดก่อนจะกลายเป็นนิสัย

1.6.3 บทเรียนที่เป็นกฎเกณฑ์ เช่น วิชาบัญชี การสอนบทเรียนที่เป็นกฎเกณฑ์นั้นส่วนใหญ่สอนให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ใหม่ ๆ ลำดับหลักการเรียนรู้คือ

1.6.3.1 จูงใจให้เห็นคุณค่าของวิชานั้น

1.6.3.2 อธิบายหลักเกณฑ์ใหม่ ครูอธิบายหลักเกณฑ์ใหม่โดยแสดงบนกระดานดำเนินขั้นตอน

1.6.3.3 การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ นักเรียนอภิปรายและจัดข้อสงสัยในหลักการแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามโจทย์โดยใช้หลักเกณฑ์นั้น ๆ เพื่อฝึกทักษะในการคิด และนำหลักเกณฑ์ไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าบทเรียนจะอยู่ในลักษณะใดก็ตาม

หลักการสอนทั่วไปที่จะนำมาใช้ให้เกิดการเรียนการสอนที่ดีได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่

1. จูงใจให้เห็นคุณค่าของวิชานั้น
2. สอนสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ยังไม่รู้
3. สอนจากสิ่งที่ย่างไปสู่สิ่งที่ย่างยากซับซ้อน
4. สอนโดยผ่านประสาทตาเท่า ๆ กับสอนโดยผ่านประสาทหู
5. สอนให้เรียนด้วยการกระทำ
6. สอนให้สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน
7. สอนให้มีกิจกรรมหลายแบบ
8. สอนให้นักเรียนได้รับความสำเร็จตามความสามารถ

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพธุรกิจจะได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้นั้น ต้องใช้หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปประยุกต์ใช้ จึงจะทำให้ นักเรียนสามารถนำหลักเกณฑ์ในรายวิชาอาชีพธุรกิจไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 8 – 9) ได้รวบรวมแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ไว้ดังนี้

สงบ ลักษณะ กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นไว้ว่า ควรเป็นการเรียนการสอนที่นักเรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นเอกัตบุคคล ได้เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนสิ่งที่สนใจ ต้องการหรือมีประโยชน์ได้ปฏิบัติตามกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ ได้รับการเอาใจใส่ ประเมิน และช่วยเหลือเป็นรายบุคคล และได้รับการพัฒนาศักยภาพ และสำเร็จตามอัธยาศัย

โกวิท วรพิพัฒน์ กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ควรเป็นไปเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

โกวิท ประวาลพุกษ์ อธิบายไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ เช่น กระบวนการกลุ่ม ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างเจตคติ ฯลฯ

อจจา วงศ์โสธร กล่าวว่า การเรียนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยการเตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเป็นผู้คอยสอดส่องสำรวจในขณะที่ผู้เรียนฝึกและให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองและเกิดพัฒนาการขึ้น

ส่วนหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ทิศนา ขัมมณี (2542 : 14-15) ได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเป็นผู้สร้าง (CONSTRUCT) ความรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเองและค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (INTERACTION) ต่อกันและกันและได้เรียนรู้จากกันและกันได้ แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วม (PARTICIPATION) ในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการ (PROCESS) ควบคู่ไปกับ ผลงาน (PRODUCT)
5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (APPLICATION)

และ นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข (2540 : 35) กล่าวว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จะต้องปรับเปลี่ยนอย่างจริงจังโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการคิด การวิเคราะห์ การวิจัย สร้างองค์ความรู้ได้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษาท่านอื่น ๆ ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังต่อไปนี้

Donna Brandes และ Paul Ginnis (1988 : 163) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ระบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง 100 % ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน

Hellmut R.Lang (1995 : 148) และคนอื่น ๆ ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาครบถ้วน ด้วยวิธีการของแต่ละบุคคลที่อาจแตกต่างกันไป เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Marcy P.Driscoll (1994 : 78) มองการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับการเรียนการสอนที่ผู้อื่นออกแบบให้เท่านั้น แต่พวกเขาจะต้องเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นในการกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนและวิธีการที่ความต้องการเหล่านั้นจะสัมฤทธิ์ผลด้วย

เมื่อประมวลแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ แนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติ

2.2 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.2.1 หลักการสำคัญของ "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง"

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542 : 3- 4) ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ ดังต่อไปนี้

2.2.1.1 ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Supportor) และให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษา ค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2.1.2 เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ประสบการณ์การเดิม และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับ "สิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)"

2.2.1.3 การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

2.2.1.4 สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามการพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

2.2.1.5 ผู้เรียนได้เห็นความสามารถของตนในหลาย ๆ ด้าน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

2.2.1.6 ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลาย ๆ ด้านพร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้านคุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

2.2.1.7 ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้บริการความรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ครูจะต้องเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้เรียน เป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

จากหลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ก็คือ จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองให้มากที่สุด การเรียนรู้ที่สำคัญขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน) ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน สามารถพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน พร้อมกัน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้บริการความรู้แก่ผู้เรียน

2.2.2 หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542 : 11) เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

2.2.2.1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.2.2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

2.2.2.3 การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียน จดจำ และสามารถใช้การรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

2.2.2.4 การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ

2.2.2.5 การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สมาน อัครภูมิ (2539 :12 - 13) เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า

1. การเรียนรู้ทั้งมวลมีความหมายกับผู้เรียน (Meaningful) สิ่งที่จะมีความหมายกับผู้เรียน โดยทั่วไปแล้ว สิ่งนั้นจะต้องมีความสำคัญ (Importance) และมีความเกี่ยวข้องกับตัวเขาหรือการดำรงชีวิตของเขาทางใดทางหนึ่ง (Relevance) และทำให้เขาแตกต่างไปจากที่เขาไม่มีสิ่งนั้น (Significance) ดังนั้นกิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง และเข้าใจสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง

2. การเรียนรู้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเฉพาะบุคคล (Personal Possession) และสามารถในสิ่งที่เขาเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การที่ผู้เรียนจะได้ครอบครองทรัพย์สินทางปัญญา เขาต้องฝึกฝนด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by doing) จึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

3. การเรียนรู้ที่ดีต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง (Generalization and application) การจัดการศึกษาโดยทั่วไป เป็นกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และเตรียมตัวเพื่ออนาคตซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้นสิ่งที่ผู้เรียนควรเรียนรู้น่าจะเป็นสิ่งที่สามารถใช้ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้จึงเป็นการเตรียมผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิต (Education for life)

4. การเรียนรู้ควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) ดังนั้นประสบการณ์เดิม จุดอ่อน จุดแข็ง ของผู้เรียนแต่ละคน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่าโรงเรียนต้องจัดหลักสูตรให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล แต่โรงเรียนควรใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้เขาได้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของเขา เพื่อให้เขามีแบบฉบับและลีลาเฉพาะเป็นของตนเองต่อไป

5. ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Agents of Learning) ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนมุมมองต่อผู้เรียนจากการเป็นผู้รับและครูเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเองในฐานะบุคคล และมีเอกสิทธิ์ในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แจ้งเห็นจริง (Insight) "ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) "และ"ความมีเสรีภาพในการเรียนรู้ (Freedom)

"ตามข้อตกลงของสังคมซึ่งหมายความว่าไม่ทำอะไรตามใจทุกอย่าง แต่ต้องเป็นไปตามกติกาเหมือนกับการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ทุกคนมีเสรีภาพมีสิทธิ แต่ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่อยู่ร่วมกันตามกติกาของสังคม การเรียนการสอนตามแนวความคิดนี้ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีความสามารถในการมองภาพรวม การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Map of Knowledge) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย

6. การจัดการเรียนการสอนควรเป็นบูรณาการ และการพัฒนาในตัวผู้เรียนอย่างสมบูรณ์(Wholeness) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องขององค์ความรู้ต่าง ๆ และความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมและบริบทการเรียนรู้ควรเป็นไปเพื่อการจูงใจ การสร้างวินัยในตนเอง และการพัฒนาทัศนคติของผู้เรียนรู้เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

7. ผลสำเร็จในการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คือ สถานศึกษาที่สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการบูรณาการความรู้ และทักษะใหม่ ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของตัวเขาโดยให้เขาเป็นคนเก่ง และคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพที่สุจริต ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ มีความหมายต่อผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง เกิดจากความเข้าใจ มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย

2.2.3 หลักการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 :11-12) ได้เสนอหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนดังนี้

2.2.3.1 ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

2.2.3.2 ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้พูดคุยปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และการเรียนรู้จะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

2.2.3.3 ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญต่อการเรียนรู้โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียนและเกิดความคงทนของความรู้

2.2.3.4 เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงานมิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

2.2.3.5 เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

สรุปได้ว่า หลักการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมากที่สุด ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เน้นการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน ส่งเสริมการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังเน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

2.2.4 ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางขึ้นโดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนการสอนของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ข้อ เป็นเครื่องตรวจสอบว่า เมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนหรือการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้ว (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 23-24)

ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่าง

ชัดเจนและมีเหตุผล

5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมี

ความสุข

8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่าง

ต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ สังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2.5 รูปแบบหรือระดับของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบ จะมีระดับบทบาทของครูและผู้เรียนแตกต่างกันไป (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542 : 13)

รูปแบบที่ 1 Student - centred Class ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์และสื่อทั้งขณะ ที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีครูคอยดูแลกำกับให้คำปรึกษา กิจกรรมในรูปแบบนี้ส่วนมาก เป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่

รูปแบบที่ 2 Learner - based Teaching รูปแบบนี้ครูจะเป็นผู้กระตุ้นหรือมอบหมายให้ ผู้เรียนค้นคว้าเนื้อหาของข้อมูลของเรื่องที่จะเรียนเอง หรือจัดทำสื่อการเรียนรู้เองโดยใช้ประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญพิเศษของผู้เรียนเป็นฐาน

รูปแบบที่ 3 Learning Independence หรือ Self-directed Learning เป็นรูปแบบที่ผู้เรียน เป็นอิสระจากชั้นเรียน สามารถศึกษาค้นคว้าจากสื่อที่จัดไว้ในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วเลือกทำงานหรือ ฝึกปฏิบัติตามต้องการตามความสนใจและศักยภาพของตน โดยอาจศึกษาตามลำพังหรือจับคู่ศึกษากับเพื่อน ก็ได้

2.2.6 บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

Bennet (1969 : cited in Braendes and Ginnis, 1986 อ้างถึงใน สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6. 2541 : 25-26) ได้เปรียบเทียบบทบาทครูรุ่นใหม่กับครูรุ่นเก่าไว้ ดังนี้

ครูรุ่นใหม่ (Progressive)

1. สอนผู้เรียนโดยวิธีบูรณาการเนื้อหา
2. แสดงบทบาทในฐานะผู้แนะนำ (guide) ประสบการณ์ทางการศึกษา
3. กระตือรือร้นในบทบาท ความรู้สึกของผู้เรียน
4. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนของหลักสูตร
5. ใช้เทคนิคการค้นพบด้วยตนเองของผู้เรียนเป็นกิจกรรมหลัก
6. มีการสร้างเสริมแรงหรือให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ มีการใช้แรงจูงใจภายใน
7. ไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการจนเกินไป
8. มีการทดสอบเล็กน้อย
9. มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ
10. สอนโดยไม่ยึดติดกับห้องเรียน
11. มุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียน
12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการและทักษะด้านจิตพิสัยเท่าเทียมกัน
13. มุ่งเน้นการประเมินกระบวนการเป็นสำคัญ

ครูรุ่นเก่า (Traditional)

1. สอนแยกเนื้อหาวิชา
2. มีบทบาทในฐานะตัวแทนของเนื้อหาวิชา (Knowledge)
3. ละเลย เจยเมย ต่อบทบาทของผู้เรียน
4. นักเรียนไม่มีส่วนร่วมแม้แต่จะออกความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร
5. ใช้เทคนิคการเรียนรู้โดยการท่องจำเป็นหลัก
6. มุ่งเน้นการให้รางวัลภายนอก เช่น ระดับผลการเรียน แรงจูงใจภายนอก
7. เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมาก
8. มีการทดสอบสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ
9. มุ่งเน้นการแข่งขัน

10. สอนในขอบเขตของห้องเรียน
11. เน้นย้ำประสบการณ์ใหม่เพียงเล็กน้อย
12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญละเลยความรู้สึกหรือทักษะทางด้านจิตพิสัย
13. ประเมินกระบวนการเล็กน้อย

สรุป จากแนวโน้มของการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป บทบาทของผู้เรียนมีความสำคัญและเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม จากบทบาทที่มีความสำคัญในฐานะผู้บอกเล่าข้อความรู้ทั้งหมดมาเป็นบทบาทในการสนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดได้ดีที่สุด ได้ผลดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ฉะนั้นบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด และเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ

2.2.7 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนอยู่มากมายหลายวิธีที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะศูนย์กลางของการเรียนการสอน ซึ่งครูสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยแยกกลุ่มเทคนิคตามแนวการจัดกิจกรรม การจัดกลุ่ม และวิธีการเรียนรู้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 25 - 27) ได้ดังนี้

2.2.7.1 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (Indirect Instructional Techniques) ประกอบด้วยเทคนิคการเรียนแบบต่าง ๆ ดังนี้ แบบสืบค้น (Inquiry) แบบค้นพบ (Discovery) แบบแก้ปัญหา (Problem solving) แบบสร้างแผนผังความคิด (Concept mapping) แบบใช้กรณีศึกษา (Case studies) แบบตั้งคำถาม (Questioning) และแบบใช้การตัดสินใจ (Decision making)

2.2.7.2 เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Study) ประกอบด้วยเทคนิควิธีการเรียนแบบต่าง ๆ ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Center) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity Packages) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน 6 (CAI) การทำรายงาน การค้นคว้าอย่างอิสระ การเขียนเรียงความ การเรียนเสริม การทำโครงงาน คู่สัญญา การทำนิตยสาร และการมอบหมายงานเป็นรายบุคคล

2.2.7.3 เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Technology - Related Instruction) ประกอบด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ประกอบการเรียน ดังนี้ การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียนและแบบฝึกหัด การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ชุดการสอน (Instruction Package) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) และบทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text)

2.2.7.4 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Instruction) ประกอบด้วยเทคนิคการเรียนแบบต่าง ๆ ดังนี้ การโต้วาที กลุ่ม Buzz การอภิปราย การระดมพลังสมอง การแก้ปัญหา กลุ่มคิด การประชุมแบบต่าง ๆ บทบาทสมมติ กลุ่มสืบค้น คู่คิด (Think-Pair-Share) การฝึกปฏิบัติการ และกลุ่มเอกฉันท์ 1-3-6

2.2.7.5 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Instruction) ประกอบด้วยเทคนิคการเรียนแบบต่าง ๆ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) เกม (Games) กรณีตัวอย่าง (Case Study) สถานการณ์จำลอง (Simulation) ละคร (Acting or Dramatization) และบทบาทสมมติ (Role - Play)

2.2.7.6 เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ประกอบด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ ปริศนาความคิด (Jigsaw) ร่วมมือแข่งขัน (Teams-Games-Tournaments หรือ TGI) Student Teams and Achievement Divisions หรือ STAD Team Assisted Individualization หรือ TAI กลุ่มสืบค้น (Group Investigating หรือ GI) กลุ่มเรียนรู้ร่วม (Learning Together หรือ LT) ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together หรือ NHT) และกลุ่มร่วมมือ (Co-op Co-op)

2.2.7.7 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ประกอบด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ การเรียนการสอนแบบ Storyline Method การเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem-solving) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเทคนิควิธีอยู่มากมาย ซึ่งเทคนิคดังกล่าวเน้นการให้ความสำคัญกับผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.8 กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542 : 28) กระบวนการ คือ แนวทางดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีขั้นตอน ซึ่งวางไว้ตั้งแต่ต้นจนจบแล้วเสร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยกระบวนการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการคิดไตร่ตรอง ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจ กระบวนการเรียนภาษา กระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ กระบวนการสืบสวนสอบสวน กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการแก้โจทย์ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างจิตสำนึก

แนวทางดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล

2.2.9 การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการวัดและประเมินผลที่ยอมรับกันว่า สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพราะเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน และยังเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างดีด้วย

แนวทางการประเมินที่สำคัญ มี 3 แนวทาง คือ การประเมินตามสภาพจริง การประเมินภาคปฏิบัติและการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 39-78) ดังมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.2.9.1 การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้จะมีประสิทธิภาพเมื่อประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพที่เป็นจริง วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดความสามารถจริง การรายงานตนเอง และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ส่งเสริม สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริง การประเมินจึงมุ่งเน้นที่การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) โดยมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นนวัตกรรมการประเมินที่สำคัญ

2.2.9.2 การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียน ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด ประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต ประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิต

ลักษณะที่สำคัญของการประเมินภาคปฏิบัติ จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดอย่างชัดเจน มีการกำหนดวิธีทำงาน มีการกำหนดความสำเร็จของงาน มีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน มีการประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงานและกระบวนการประเมินภาคปฏิบัติ

ในการประเมิน ครูผู้สอนอาจใช้วิธีการต่อไปนี้ในการประเมิน

1. การสืบค้น (Inquiry) โดยการถามผู้เรียนตรง ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเองต่อการปฏิบัติงานต่อสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการประเมินความสำเร็จของตน โดยอาจให้ผู้เรียนรายงานผลด้วยการพูดหรือเขียนหรือตอบแบบตรวจสอบรายการหรือบันทึกข้อดีข้อด้อยของตนในการทำงาน
2. การสังเกต (Observation) โดยการสังเกตผู้เรียนขณะที่เรียนและในกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ครูควรใช้การสังเกตอย่างสม่ำเสมอโดยผู้เรียนไม่รู้ตัวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงภาพการปฏิบัติที่แท้จริงของผู้เรียน
3. การวิเคราะห์ (Analysis) โดยการวิเคราะห์การปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคนขณะที่ปฏิบัติงานหรือเมื่อทำงานเสร็จแล้วเพื่อค้นหาวางานส่วนใดที่ผู้เรียนทำได้ดีและส่วนใดที่ควรปรับปรุง
4. การทดสอบ (Testing) โดยการวัดการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อตัดสินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานหรือกระบวนการที่กำหนด แบบทดสอบอาจใช้วัดความสามารถในการเรียนรู้ระดับทักษะที่ได้จากการปฏิบัติ การบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนหรือเจตคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

เทคนิคและวิธีการประเมิน (Assesment Techniques and Methods)

1. การประเมินรายบุคคล เป็นการพิจารณาความก้าวหน้าของผู้เรียนรายบุคคลในห้องเรียนหรือในกลุ่ม อาจประเมินโดยอิงกลุ่ม (ใช้มาตรฐานของกลุ่มกับผู้เรียนทุกคน) อิงเกณฑ์ (ใช้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตัดสินผู้เรียนทุกคน)หรืออิงตนเอง (ใช้ความสามารถระดับเดิมของผู้เรียนเป็นมาตรฐานเพื่อตัดสินพัฒนาการหรือการปฏิบัติ) ก็ได้
2. การประเมินกลุ่ม (Group Assesment) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้เรียนในสถานการณ์กลุ่ม และตัดสินความก้าวหน้าของพวกเขา ครูอาจให้คะแนนผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลหรือใช้คะแนนรายบุคคลบวกกับคะแนนกลุ่ม
3. การประเมินตนเองและเพื่อน (Self-Peer Assesment) การประเมินตนเองและเพื่อนจะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการประเมินงานของตนและของเพื่อนร่วมห้อง ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วย

สำหรับเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือที่ใช้ประเมินภาคปฏิบัติของผู้เรียนเรียกว่า rubric (Rubric) หมายถึง การสร้างเกณฑ์ขึ้นเพื่อพิจารณาลักษณะของสิ่งสำคัญ ได้แก่ เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรวัด (scale) และรายการคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถในการแสดงออกของ

ผู้เรียนในแต่ละระดับ ข้อมูลจากกรูปรัก จะสะท้อนให้ครู ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ ได้ทราบว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไรบ้าง และทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด

2.2.9.3. การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นแนวทางหนึ่งของการประเมินผลตามสภาพจริงที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถสะท้อนให้เห็นผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างชัดเจน

หลักการสำคัญในการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

1. ด้านเนื้อหาวิชาจะต้องสะท้อนความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชา ทักษะความสามารถและคุณลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ด้านการเรียนการสอน จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้หรืองานและตรวจสอบปรับปรุงด้วยตนเอง รวมทั้งมีการประเมินตนเอง เน้นบรรยากาศการเรียนรู้อย่างอิสระโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำชี้แนะ กระตุ้นสร้างขวัญและกำลังใจ

3. ด้านความเสมอภาค คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านความสามารถ วิธีการเรียนและความหลากหลายทางสติปัญญา โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคคลไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

วัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน (Student Portfolio)

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในมิติต่าง ๆ (Multidimension)

2. เพื่อแสดงความก้าวหน้าของพัฒนาการผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความคิดรวบยอด

กระบวนการ ทักษะและเจตคติ

3. เพื่อให้ความสำคัญกับสิ่งที่ผู้เรียนพยายามและเรียนรู้

4. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง

ขั้นตอนและวิธีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน

ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ประกอบด้วย

1.1 ครูศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สอบถามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู

1.2 กำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียน

1.3 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ภาระการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล แผนและรูปแบบการบันทึกผลการประเมิน

1.4 จัดทำแผนการสอนตามจุดประสงค์ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สื่อ วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม

1.5 เตรียมความพร้อมผู้เรียนในเรื่องจุดประสงค์การเรียนรู้ รูปแบบการดำเนินกิจกรรม วิธีการวัดและการประเมินผล และแนวปฏิบัติในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

2.1 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการสอน

2.2 ผู้เรียนปฏิบัติตามภาระงานที่กำหนดในกิจกรรม

2.3 ดำเนินการวัดและประเมินผลงาน หรือชิ้นงานตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดโดยผู้เรียน เพื่อนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมินผลงาน

3. การเก็บรวบรวมและคัดเลือกผลงาน ประกอบด้วย

3.1 ผู้เรียนเก็บรวบรวมผลงานตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ประเภทของงาน เนื้อหาหรือลำดับความต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด

3.2 ผู้เรียนคัดเลือกผลงาน โดยคัดเลือกด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น

4. การสะท้อนความคิดเห็นและการประเมินผลงาน ประกอบด้วย

4.1 การสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อผลงาน โดยผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อผลงาน กระบวนการทำงาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิตชิ้นงาน และข้อคิดเห็นอื่น ๆ

4.2 ประเมินแฟ้มสะสมผลงานโดยเพื่อน ครูผู้สอนและผู้ปกครอง

5. การนำเสนอผลงานในโอกาสต่าง ๆ

เกณฑ์การประเมินหรือแนวทางการให้คะแนนเกณฑ์การประเมินเป็นสิ่งสำคัญของการประเมินผล การเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานต้องชัดเจนและสามารถสะท้อนคุณภาพของผลงานได้ ดังนั้นจะใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ (Rubric Assessment) โดยบรรยายคุณภาพของงานที่แสดงความสามารถของผู้เรียนเป็นมาตรวัด (Scale)

ลักษณะการให้คะแนน มี 2 แบบ คือ

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) คือการให้คะแนนโดยดูภาพรวมของชิ้นงานว่ามี ความคิดรวบยอด การสื่อความหมาย กระบวนการที่ใช้และผลงานเป็นอย่างไร แล้วบรรยายคุณภาพของงานเป็นระดับ

2. การให้คะแนนเป็นรายองค์ประกอบ (Analytic Score) คือ การให้คะแนนโดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของงาน และบรรยายคุณภาพของงานแต่ละองค์ประกอบเป็นระดับ

ขั้นตอนการจัดทำเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. กำหนดนิยามคุณภาพ
2. เลือกมาตรวัด
3. กำหนดมาตรฐานคุณภาพ
 - ระดับ 4 หมายถึง งานยอดเยี่ยม
 - ระดับ 3 หมายถึง งานดี
 - ระดับ 2 หมายถึง งานพอใช้
 - ระดับ 1 หมายถึง งานต้องปรับปรุง

วิธีการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน มีดังนี้

1. การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินตนเองเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพการทำงานของผู้เรียน คุณค่าที่ผู้เรียนที่ได้จากการจัดทำแฟ้มงาน เวลาที่ใช้ทำงาน วิธีการทำงาน ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนอุปสรรคในการทำงาน ครูอาจให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนที่มีต่องานที่ทำไปแล้ว หรือครูอาจให้ผู้เรียนตอบคำถามที่กำหนด

2. การประเมินครู

2.1 ครูประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด

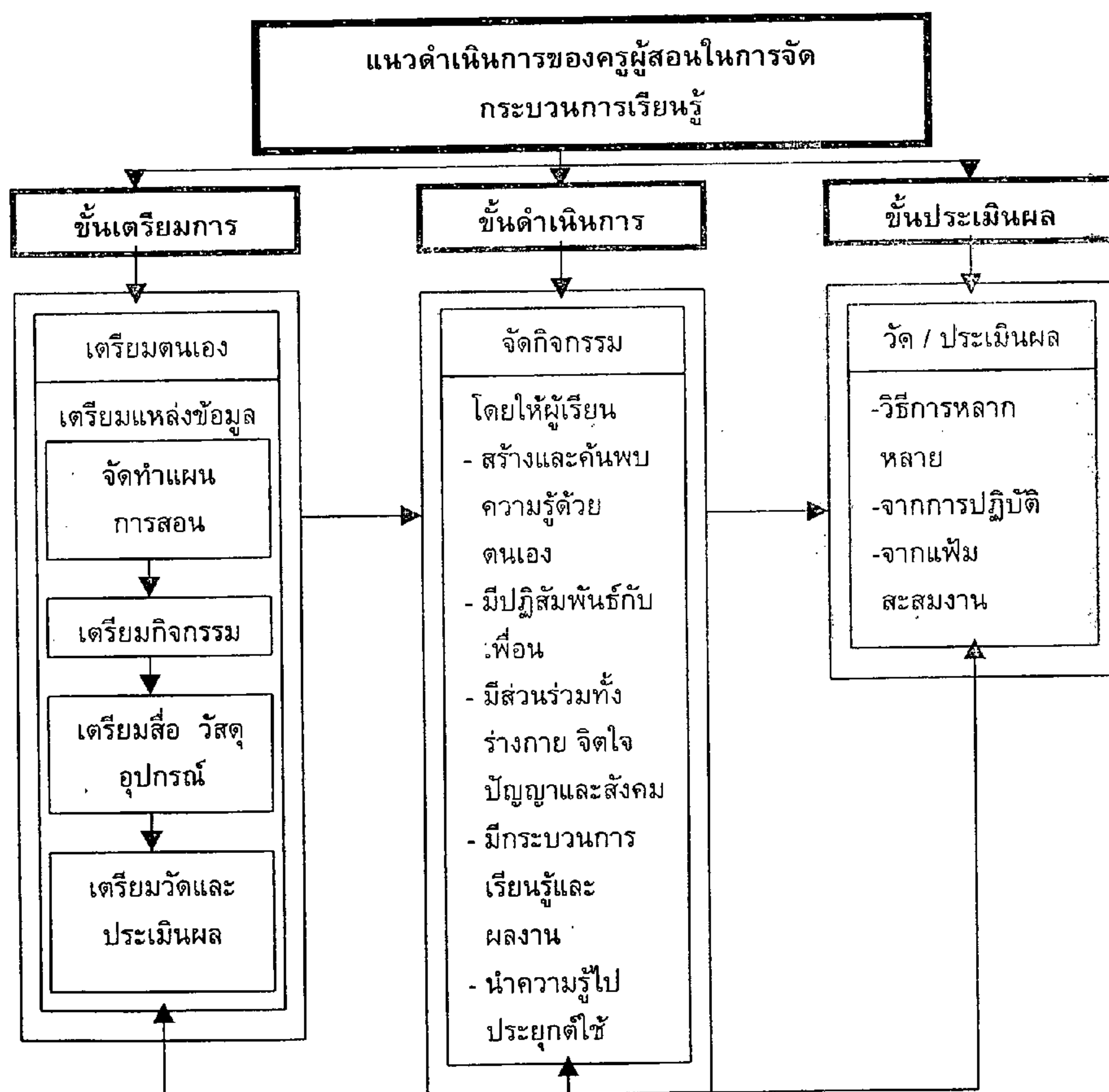
2.2 ครูประเมินเป็นภาพรวม (holistic scoring)

3.. การประเมินของกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน ผู้ปกครอง ฯลฯ

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น วิธีการประเมินผลที่สอดคล้อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดคือ การประเมินตามสภาพจริง วัตถุประสงค์จากการปฏิบัติและผลงานของนักเรียน อย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้สามารถประเมินผลออกมาได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนผู้เรียนมีโอกาสดูประเมินตนเอง และประเมินเพื่อนด้วย

3. แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ครูผู้สอนเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด ในการนำแนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสำเร็จ ครูผู้สอนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเจตคติที่ดี การยอมรับและการตระหนักในความสำคัญ ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดกิจกรรม สื่อและนวัตกรรม รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลตามยุทธศาสตร์การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 13 - 16) ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้

ดังรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย

1.1 เตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อม สำหรับบทบาทของผู้ให้บริการด้านความรู้ (resource person) ที่จะต้องให้คำอธิบายคำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ ดังนั้นครูจะต้องมีภาระหนักเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบรวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 เตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อ หนังสืออุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

1.3 จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้งคือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อควรรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ ในการจัดทำแผนการสอน ครูต้องเตรียมการในสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้และการสร้างความรู้ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ (Manager) ที่กำหนดบทบาทในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.3.2 เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูตรงนี้จะจึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

1.3.3 เตรียมวัดและประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการอีกประการหนึ่ง คือ การเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยการเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

2. ขั้นดำเนินการ

ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะต่อไปนี้

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ยืดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน รวมทั้งจดจำได้นาน

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่มโดยยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่ม ได้พูดคุย ปรัชญาหรือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นและ จะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

2.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามาร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมี บทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัด จึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

2.3.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน

2.3.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับ วัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

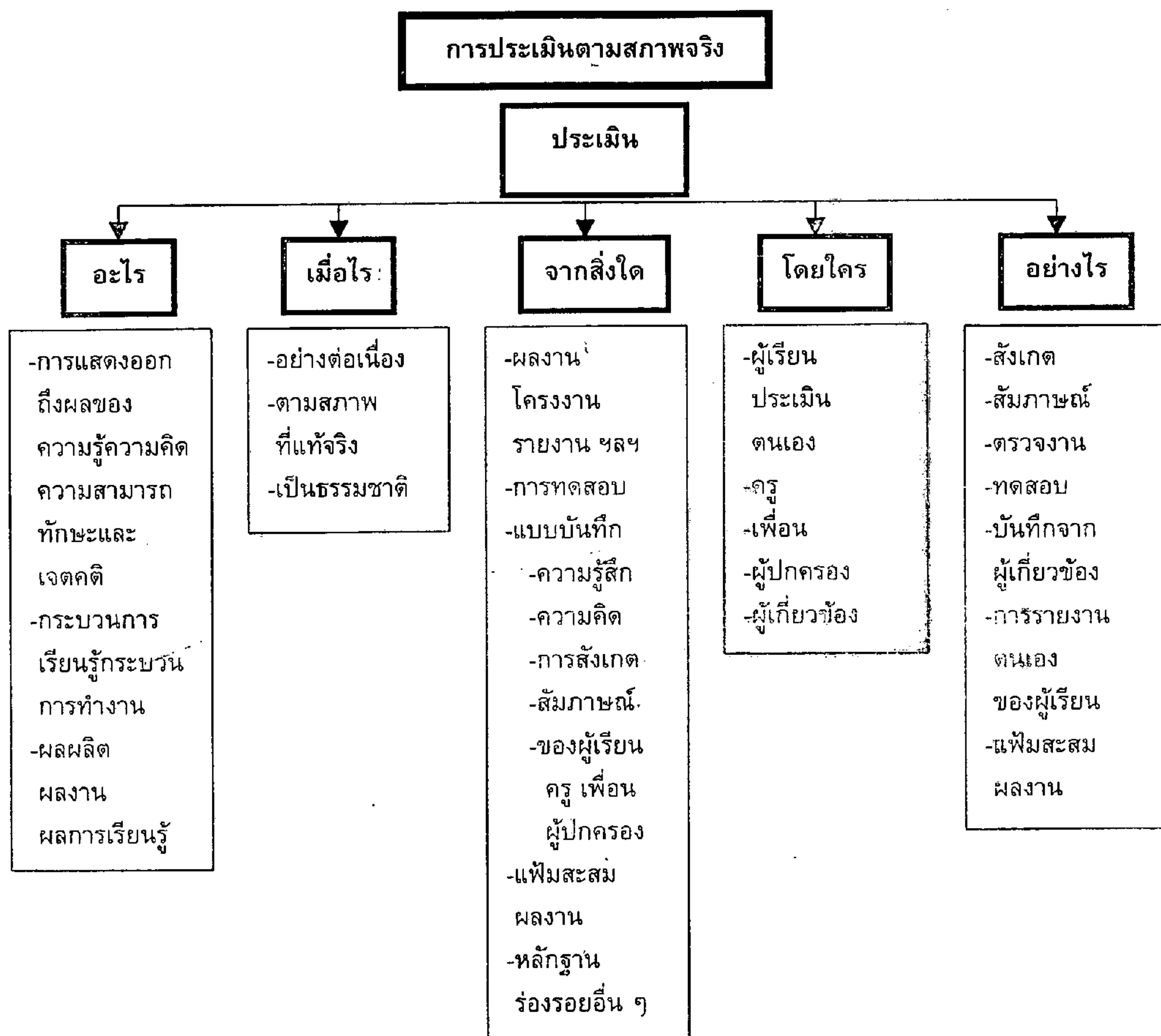
2.3.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์และความเป็น จริงของผู้เรียน

2.4 เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

2.5 เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหา แนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผล การปฏิบัติของผู้เรียน

3. ชั้นประเมินผล ครูผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียน การสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้ พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน วัดและประเมินตาม สภาพจริง (Authentic Measurement) โดยการเน้นการวัดจากการปฏิบัติ (Performance Measurement) และ จากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งในการวัดและประเมินผลนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผล เองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรจะมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

ดังภาพประกอบ เกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 การประเมินตามสภาพจริง

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 16

ทิศนา ขัมณี (2542 : 23 - 25) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ว่าจะใช้แนวคิดใด จะประสบผลสำเร็จไปไม่ได้ หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน ครูจำนวนมากยังคงเคยชินอยู่กับบทบาทเดิม คือการเป็นผู้บอกเล่า ถ่ายทอด อธิบายเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนจำนวนมากก็เคยชินกับการเป็นผู้ฟัง รับความรู้ และจำความรู้ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูและผู้เรียนทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็เปลี่ยนพฤติกรรม ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและผู้เรียนก็เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียน ผู้ที่จำเป็น

ต้องเริ่มต้นก่อนก็ควรจะเป็นครู เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว เมื่อสภาพการเรียนการสอนเปลี่ยนไป ผู้เรียนก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามสภาพที่จัดให้ได้ เสนอบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ ดังนี้

1. เตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามหลักชีป้า หรืออื่น ๆ

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอน ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือโสตทัศน วัสดุต่าง ๆ

และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

1.4.4 เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น อาจจำเป็นต้องจัดโต๊ะ

เก้าอี้ ในลักษณะใหม่

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับผู้เรียน

และสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์

ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการปรับปรุงกิจกรรม

2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจให้ข้อมูลเนื้อหา

ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

3.1 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

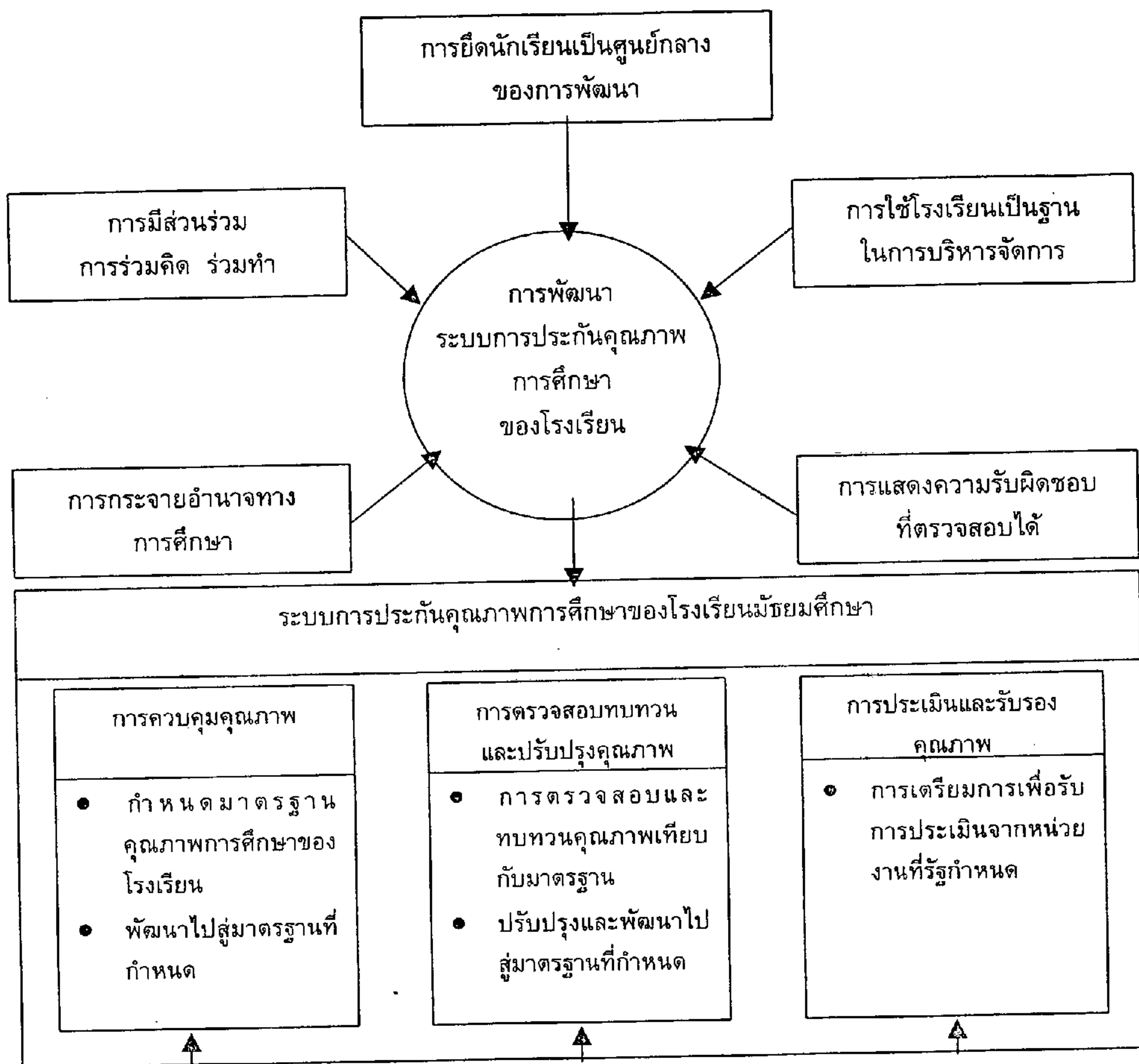
แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นประเมินผล ทุกขั้นตอน เน้นการดำเนินการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ โดยครูจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจในขั้นตอนต่างๆ อย่างทั่วถึง ก่อนที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน

4. การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542: 2-3) ได้เสนอแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่าควรดำเนินการตามแนวคิดหลัก ดังต่อไปนี้

1. การยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา
ดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการใช้ชีวิตที่ดีงามในสังคม
2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ
โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาสามารถตัดสินใจบริหารจัดการการศึกษาได้ด้วยตนเอง
3. การมีส่วนร่วม และการร่วมคิด ร่วมทำ
ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำในการจัดกระบวนการบูรณาการการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริง
4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา
กระจายอำนาจการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ได้แก่ บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ
5. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
โรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ดำเนินการได้ตามมาตรฐานคุณภาพตามที่กำหนดและพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ

สรุปแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 3

จากแนวคิดดังกล่าว หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ดังนี้

1. ด้านผลผลิต (Output)

ขอบข่าย คุณลักษณะของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 2 มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจักษ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานที่ 6 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองและมีบุคลิกภาพที่ดี

มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ

มาตรฐานที่ 8 มีทักษะในการจัดการและการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

มาตรฐานที่ 9 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มาตรฐานที่ 10 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านกระบวนการ (Process)

ขอบข่าย 1. การบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 1 มีการบริหารและมีการจัดการอย่างมีระบบ

ขอบข่าย 2. การจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 2 มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 มีการจัดการเรียนการสอน ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

มาตรฐานที่ 5 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ขอบข่าย 3. การพัฒนาครูและบุคลากรอื่น

มาตรฐานที่ 6 มีการพัฒนาครูและบุคลากรอื่นให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้

ขอบข่าย 4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดการพัฒนาการศึกษา

3. ด้านปัจจัย (Input)

ขอบข่าย 1 ครู

มาตรฐานที่ 1 ครูมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน และสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขอบข่าย 2. ผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 3 มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ และวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขอบข่าย 3. หลักสูตร

มาตรฐานที่ 5 มีหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ขอบข่ายที่ 4 ทรัพยากร

มาตรฐานที่ 6 มีเอกสาร สื่อ วัสดุ-อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 7 มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ขอบข่าย 5 อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

มาตรฐานที่ 8 มีอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ

ขอบข่าย 6 ชุมชน

มาตรฐานที่ 9 ผู้ปกครอง ชุมชน มีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและพัฒนาศึกษาของโรงเรียน

การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น เป็นนโยบายหลักอีกประการหนึ่งของกรมสามัญศึกษาที่เน้นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ถ้าโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานต่าง ๆ ดังได้กล่าวไว้แล้วนั้น ถือได้ว่าการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบผลสำเร็จแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปี 2543 สิริรัตน์ เทียมเสริมวงศ์ (2543 : 61-65) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการชายโดยการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กับการสอนแบบปกติของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพกรุงเทพมหานครธุรกิจพณิชยการ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการชายสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการชายสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการชายสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในปี 2541 สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2541 : 87 - 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตศึกษา 6

ผลการวิจัยพบว่า ประการที่หนึ่ง ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดสร้างสรรค์ ด้านส่งเสริมให้นักเรียน ฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง ด้านการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตว่าส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน ด้วยการใช้สื่อการสอน เพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ด้านการฝึกฝนกิจกรรมรายาและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ประการที่สอง ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ มีการปฏิบัติกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ร้อยละ 98.5 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่ปลูกเร้าและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ร้อยละ 82.2 ด้านการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียน ร้อยละ 92.8 ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ร้อยละ 92.8 ด้านส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง ร้อยละ 94.0 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียนร้อยละ 86.9 ด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ร้อยละ 87.9 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงร้อยละ 84.8 ด้านการฝึกฝน

กิจกรรมรายาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ร้อยละ 90.5 ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 87.1 สำหรับครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์มีการปฏิบัติกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ร้อยละ 98.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ร้อยละ 70.7 ด้านการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียน ร้อยละ 95.5 ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์และให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ร้อยละ 89.0 ด้านส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง ร้อยละ 98.6 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนตัวของนักเรียน ร้อยละ 88.9 ด้านการใช้สื่อการสอน เพื่อฝึกคิดการแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ร้อยละ 76.4 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตจริง ร้อยละ 61.0 ด้านการฝึกฝนกิจกรรมรายาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ร้อยละ 95.1 ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 91.9

3) ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาคณิตศาสตร์ คือ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียน

4) พฤติกรรมการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน สำหรับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรม และไม่เคยผ่านการอบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน

ปี 2541 สุมาลี งามสมบัติ (2541 : 74 – 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. การสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นการทดลองปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะที่สำคัญทางวิทยาศาสตร์

2. การสอนของครูภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การฟัง – พูด – อ่าน – เขียน การคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล สามารถวิจารณ์เชื่อมโยงได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มสอนโดยใช้กระบวนการ 9 ขั้น

3. การสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การเล่นเกมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนด้วยกันเอง โดยใช้สื่อต่าง ๆ

4. การสอนของครูคณิตศาสตร์ จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การสอนให้เป็นรูปธรรม ทำเรื่องให้ง่ายต่อการเรียนรู้

5. การสอนวิชาสังคมศึกษา จะเป็นการสอนโดยให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม มอบหมายงานเน้นให้นักเรียนได้เรียนจากสถานที่จริงในท้องถิ่นของตนเอง

6. การสอนวิชาพลานามัย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ค้นคว้า ฝึกทักษะด้วยตนเอง

7. การสอนของครูวิชาการงาน / อาชีพ จะเน้นการลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนฝึกการแก้ปัญหา ระหว่างการทำงาน โดยครูเป็นผู้แนะนำเท่านั้นให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกวินัยในตนเอง ความขยัน อดทน ซึ่งจะเป็นคุณนิสัยที่ดีต่อไป

8. การสอนวิชาศิลปศึกษาของครู เน้นการปฏิบัติจริงมีความคิดสร้างสรรค์ มีสุนทรีย์ทางศิลป สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ปี 2540 สิรินันท์ สติกรกุล เดชพาหพงษ์ และจรรยาศรี มาติลกโกวิท (สิรินันท์ สติกรกุล เดชพาหพงษ์. 2540 : 71-83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาธุรกิจ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยด้านการเรียนการสอนธุรกิจศึกษา พบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการสอนที่ใช้มากที่สุดคือ บรรยาย รองลงมาคือ ทักษะปฏิบัติ ส่วนวิธีการสอนที่ใช้น้อยที่สุด คือ โปรแกรมช่วยสอน และรองลงมาคือ ทักษะศึกษา ในการวัดและประเมินผล ครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่จะประเมินผล หลังเรียน โดยการสังเกตความสนใจมากที่สุด รองลงมาคือ สอบย่อยทางทฤษฎี โดยสัดส่วนการให้คะแนน จะแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชาว่าเป็นเนื้อหาทฤษฎีหรือการปฏิบัติ รูปแบบการสอบปลายภาคใช้แบบ เลือกการตอบมากกว่าแบบอื่น ๆ

ปี 2537 วิไลวรรณ อำคำสรง (2537 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีห้างหุ้นส่วนของนักเรียน โดยวิธีสอนแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับวิธีสอนแบบบรรยาย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาบัญชีห้างหุ้นส่วน โดยวิธีการสอนแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคงทนในการเรียนรู้ วิชาบัญชีห้างหุ้นส่วนของนักเรียนโดยการสอนแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับวิธีการสอนแบบบรรยาย ครั้งที่ 1 หลังจากทดสอบ 2 สัปดาห์ และครั้งที่ 2 หลังจากทดสอบ 4 สัปดาห์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปี 2535 พนาลัย อยู่สำราญ (พนาลัย อยู่สำราญ. 101 - 110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในเขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูหญิงอายุมากมีการยอมรับนวัตกรรมในระดับจิตคือ มีความตั้งใจที่จะกระทำการสอนด้วยวิธีเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนสูงกว่าครูกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูชายอายุมาก ครูชายที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีการยอมรับนวัตกรรมในระดับพฤติกรรม คือ พฤติกรรมการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนสูงกว่าครูกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูชายที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่าครูหญิงที่มีระยะเวลาที่ทำการสอนมากมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนสูงกว่าครูในกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย และยังพบว่า ปริมาณความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอน ในระดับจิตและระดับพฤติกรรมกล่าวได้ว่าครูที่มีปริมาณความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนสูงจะมีการยอมรับนวัตกรรมทางการสอน ทั้งระดับจิตและระดับพฤติกรรมสูงด้วย

ปี 2532 สำเนา ศรีบุญแก้ว (สำเนา ศรีบุญแก้ว. 34 - 37) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองสอนด้วยการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ไทย 101 สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนด้วยการสอนแบบผู้สอนเป็นศูนย์กลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปี 2520 สุเทพ หุ่นสวัสดิ์ (ม.ป.ป. : 38 - 40) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้น ม.ศ. 3 จากการเรียนแบบศูนย์การเรียนที่ใช้การวิเคราะห์ระบบกับผู้เรียนที่ไม่ใช้ระบบการวิเคราะห์ระบบ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนจากศูนย์การเรียนที่ใช้การวิเคราะห์ระบบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากศูนย์การเรียนที่ไม่ใช้การวิเคราะห์ระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 และนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความชอบวิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียนมากกว่าก่อนเรียนจากศูนย์การเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติความเชื่อมั่น .01

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้มีผู้วิจัยไว้พอจะเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ชีซาง และ เฟียงซู (1998 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเข้าใจในการเรียนรู้ภาษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของชาวจีน ในเขตเมืองบอสตัน ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนภาษาที่เป็นชาวจีนนั้นมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความยากที่มีต่อการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานทั้ง 4 นั้น พบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่ยากที่สุดสำหรับชาวจีน รองลงมาคือการฟัง การเขียน ส่วนทักษะที่มีความยากน้อยที่สุดสำหรับชาวจีนก็คือ ทักษะการอ่าน

✓ ในปี 1999 คูโก และ อีชเมล อตุ เมนชา (1995 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนคือ สิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยทางตรงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างในการเรียนรู้วัฒนธรรม

✓ จากงานวิจัยของนักวิชาการดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นรูปแบบการสอนที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียนและสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพธุรกิจได้มากน้อยเพียงใด การดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูธุรกิจจำเป็นต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครู ที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2543

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู ที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 3 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรีและสุพรรณบุรี มีจำนวน 66 โรงเรียน รวมครูธุรกิจ 207 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูธุรกิจ

จังหวัด	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน(โรงเรียน)	จำนวนครูธุรกิจ(คน)	จำนวน(โรงเรียน)	จำนวนครูธุรกิจ(คน)
กาญจนบุรี	24	75	24	75
ราชบุรี	20	65	20	65
สุพรรณบุรี	22	67	22	67
รวม	66	207	66	207

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อสอบถามระดับปฏิบัติตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งสอบถามใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการดำเนินการ จำนวน 14 ข้อ
3. ด้านการประเมินผล จำนวน 11 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับดังนี้

- 4 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก
- 2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่อง ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ทั้ง 3 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ รวมจำนวน 45 ข้อ
3. นำแบบสอบถามเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขในขั้นที่ 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำเสนอประธานและกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครู ที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ในจังหวัดสมุทรสงครามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไว้ทั้ง 3 ด้าน รวม 35 ข้อ ดังนี้

ด้านการเตรียมการ	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการดำเนินการ	จำนวน 14 ข้อ
ด้านการประเมินผล	จำนวน 11 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี เพื่อนำไปขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีด้วยตนเอง ส่วนจังหวัดราชบุรีและสุพรรณบุรีจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน- ธันวาคม 2543

การจัดกระทำข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical / Package the Social Sciences / Personal Computer Plus)

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.00	หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ตามตัวแปรวุฒิทางการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติ $t - test$ และเปรียบเทียบตามตัวแปร ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับทางสถิติจะใช้การเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีการของ เชฟเฟ

4. สรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์คำตอบในรูปของความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1. ค่าร้อยละ

1.2. ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 65)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 :314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y

N แทน จำนวนคน

2.2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2533 : 98-99)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

3.1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test เมื่อทดสอบความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ 1 (σ_1^2) และกลุ่มที่ 2 (σ_2^2) พบว่า $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$ ใช้ t - test ในกรณี (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 165)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

3.2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way Analysis of Variance) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 236)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F - distribution

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม กรณีที่ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีการของ เชฟเฟ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 248)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	=	จำนวนครูธุรกิจที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
F	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F - distribution
df	=	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	=	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	=	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.00	หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูธุรกิจ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผลและรวมทุกด้าน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสิทธิภาพในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ จากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 178 คนจากกลุ่มตัวอย่าง 207 คน คิดเป็นร้อยละ 85.99

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูธุรกิจ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสิทธิภาพในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา
ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัด
การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	38	18.4
ปริญญาตรี	119	57.5
สูงกว่าปริญญาตรี	50	24.2
รวม	207	100
2. วุฒิทางการศึกษา		
มีวุฒิทางการศึกษา	148	71.5
ไม่มีวุฒิทางการศึกษา	59	28.5
รวม	207	100
3. ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ		
น้อยกว่า 5 ปี	47	22.7
5 - 10 ปี	56	27.1
มากกว่า 10 ปี	104	50.2
รวม	207	100
4. ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง		
ไม่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้	64	30.9
เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง	64	30.9
เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป	79	38.2
รวม	207	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 207 คน ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (57.5 %) มีวุฒิทางการศึกษา (71.5 %) ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี (50.2 %) และเคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป (38.2 %)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ดังตาราง 3 - 6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการเตรียมการ	2.62	0.48	มาก
ด้านการดำเนินการ	2.72	0.45	มาก
ด้านการประเมินผล	2.57	0.46	มาก
รวม	2.63	0.46	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผลและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการเตรียมการ โดยรวมและรายข้อ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการเตรียมการ			
1. เตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ.....	2.75	0.62	มาก
2. สืบหาและเตรียมแหล่งข้อมูลในรายวิชาอาชีพธุรกิจให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อย่างหลากหลาย...	2.47	0.81	น้อย
3. จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ.....	2.81	0.71	มาก
4. วางแผนการสอนโดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน	2.81	0.81	มาก
5. กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานของการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด ความสนใจด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ.....	2.75	0.62	มาก
6. เตรียมกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัดเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน.....	2.61	0.73	มาก
7. เตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม.....	2.39	0.77	น้อย
8. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	2.45	0.73	น้อย
9. เตรียมการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะในอาชีพธุรกิจ ทั้งในส่วนของการกระบวนการและผลงาน.....	2.67	0.71	มาก
10. เตรียมวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายตามสภาพเป็นจริง.	2.50	0.69	น้อย
รวม	2.62	0.48	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูธุรกิจมีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือ จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ ($\bar{X} = 2.81$) วางแผนการสอนโดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.81$) กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานของการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดความสนใจด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 2.75$) เตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ ($\bar{X} = 2.75$) เตรียมการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะในอาชีพธุรกิจทั้งในส่วนของการกระบวนการและผลงาน ($\bar{X} = 2.67$) และเตรียมกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัดเพื่อสนองความแตกต่าง

ระหว่างบุคคลของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.61$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูธุรกิจมีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับน้อย เตรียมวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายตามสภาพเป็นจริง ($\bar{X} = 2.50$) สํารวจและเตรียมแหล่งข้อมูลในรายวิชาอาชีพธุรกิจให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 2.47$) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.45$) และเตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองลักษณะองค์รวม ($\bar{X} = 2.39$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการดำเนินการ โดยรวมและรายข้อ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการดำเนินการ			
1. ให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนการแนะแนววิชาอาชีพธุรกิจที่ชัดเจนกับผู้เรียน.....	2.65	0.71	มาก
2. เสริมแรงให้ผู้เรียน ค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพธุรกิจทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม.....	2.71	0.67	มาก
3. สนับสนุนและจูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่องานอาชีพธุรกิจ.....	2.93	0.62	มาก
4. สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในระบบเศรษฐกิจ.....	2.86	0.78	มาก
5. ใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวิธีเรียนรู้ของผู้เรียน...	2.77	0.73	มาก
6. ร่วมปลูกฝังคุณธรรมที่พึงามในการประกอบอาชีพธุรกิจ.....	2.85	0.73	มาก
7. ร่วมสร้างมนุษยสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้เรียน.....	2.82	0.74	มาก
8. ร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน.....	2.84	0.68	มาก
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งความรู้ของวิชาอาชีพธุรกิจด้วยตนเองอย่างหลากหลาย.....	2.61	0.79	มาก
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวนงานอาชีพธุรกิจเพิ่มเติมจากกลุ่มหรือเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เรียนร่วมกัน รู้ร่วมกัน..	2.54	0.80	มาก
11. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทบาทการเป็นสมาชิกและการเป็นผู้ประกอบการในระบบเศรษฐกิจด้วยตนเอง.....	2.58	0.76	มาก
12. ฝึกให้ผู้เรียนมีกิริยามารยาท และมีวินัยต่องานอาชีพธุรกิจตามวิถีวัฒนธรรมไทย.....	2.71	0.77	มาก
13. เน้นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีความหมายต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้เรียน.....	2.69	0.78	มาก
14. ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้แก่ตนด้วยตนเอง.....	2.49	0.82	น้อย
รวม	2.72	0.45	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ครูธุรกิจมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือ สนับสนุนและ จูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่องานอาชีพธุรกิจ ($\bar{X} = 2.93$) รองลงมาคือ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในระบบเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.86$) และร่วมปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงามในการประกอบอาชีพธุรกิจ ($\bar{X} = 2.85$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูธุรกิจมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับน้อยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ให้ผู้เรียนได้ ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้แก่ตนด้วยตนเอง ($\bar{X} = 2.49$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการประเมินผล			
1. ผู้เรียนและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน	2.35	0.71	น้อย
2. เน้นการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจและเศรษฐกิจ.....	2.50	0.77	น้อย
3. เน้นการประเมินความสามารถทางด้านการจัดการ การตลาดและ การร่วมมือในการประกอบกิจการหรือธุรกิจ.....	2.64	0.75	มาก
4. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง.....	2.78	0.66	มาก
5. เน้นการวัดและประเมินผลงานที่เกิดจากการบูรณาการความรู้จาก วิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่กับอาชีพธุรกิจ.....	2.66	0.77	มาก
6. สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง.....	2.78	0.76	มาก
7. มีการประเมินจากแฟ้มสะสมงานและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน.....	2.64	0.74	มาก
8. ใช้การวัดและประเมินผลหลายวิธี.....	2.67	0.74	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนสะท้อนคุณภาพของ ผลงาน.....	2.61	0.73	มาก
10. ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในวิชา อาชีพธุรกิจทั้งด้วยตนเองและเพื่อน.....	2.41	0.75	น้อย
11. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกของตนต่อผลงานวิชา อาชีพธุรกิจ.....	2.22	0.78	น้อย
รวม	2.57	0.46	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูธุรกิจมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือ เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง ($\bar{X} = 2.78$) สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.78$) รองลงมาคือ ใช้การวัดและประเมินผลหลายวิธี ($\bar{X} = 2.67$) และเน้นการวัดและประเมินผลงานที่เกิดจากการบูรณาการความรู้จากวิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่กับอาชีพธุรกิจ ($\bar{X} = 2.66$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูธุรกิจมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับน้อยเป็นอันดับสุดท้าย คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกของตนต่อผลงานวิชาอาชีพธุรกิจ ($\bar{X} = 2.22$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังแสดงไว้ในตาราง 7 -19

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	วุฒิทางการศึกษา						t
	มีวุฒิทางการศึกษา N = 148			ไม่มีวุฒิทางการศึกษา N = 59			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการเตรียมการ	2.67	0.45	มาก	2.50	0.53	น้อย	2.13 *
2. ด้านการดำเนินการ	2.79	0.41	มาก	2.53	0.49	มาก	3.97 **
3. ด้านการประเมินผล	2.60	0.45	มาก	2.49	0.48	น้อย	1.52
รวม	2.69	0.40	มาก	2.50	0.46	น้อย	2.76 **

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษา และไม่มีวุฒิทางการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเตรียมการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ และด้านการดำเนินการ และเมื่อพิจารณารวมทุกด้านพบว่า ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการเตรียมการ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.2528	3.6264	18.6373 **
	ภายในกลุ่ม	204	39.6937	0.1946	
	รวม	206			
2. ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	2	8.3417	4.1709	25.2666 **
	ภายในกลุ่ม	204	33.6751	0.1651	
	รวม	206	42.0169		
3. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.0580	1.0290	4.9820 **
	ภายในกลุ่ม	204	42.1356	0.2065	
	รวม	206	44.1936		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.4202	2.7101	17.6985 **
	ภายในกลุ่ม	204	31.2378	0.1531	
	รวม	206	36.6581		

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ปรากฏ ดังตาราง 9 – 11

ตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการเตรียมการ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ
จำแนกตาม ระดับการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 2.23$	สูงกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 2.67$	ปริญญาตรี $\bar{X} = 2.72$
ด้านการเตรียมการ				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.23	-	0.44**	0.49**
สูงกว่าปริญญาตรี	2.67	-	-	0.05
ปริญญาตรี	2.72	-	-	-

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการดำเนินการ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
จำแนกตามระดับการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 2.30$	ปริญญาตรี $\bar{X} = 2.80$	สูงกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 2.85$
ด้านการดำเนินการ				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.30	-	0.50**	0.55**
ปริญญาตรี	2.80	-	-	0.05
สูงกว่าปริญญาตรี	2.85	-	-	-

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการดำเนินการ น้อยกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการประเมินผล ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
จำแนกตามระดับการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 2.36$	สูงกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 2.61$	ปริญญาตรี $\bar{X} = 2.62$
ด้านการประเมินผล				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.36	-	0.25**	0.26**
สูงกว่าปริญญาตรี	2.61	--	-	0.01
ปริญญาตรี	2.62		-	-

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการประเมินผลน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการเตรียมการ	ระหว่างกลุ่ม	2	12.1318	6.0659	35.5437 **
	ภายในกลุ่ม	204	34.8147	0.1707	
	รวม	206	46.9465		
2. ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.2624	1.6312	8.5864 **
	ภายในกลุ่ม	204	38.7574	0.1900	
	รวม	206	42.0169		
3. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	8.5131	4.2565	24.3363 **
	ภายในกลุ่ม	204	35.6806	0.1749	
	รวม	206	44.1936		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	7.4067	3.7033	25.8272 **
	ภายในกลุ่ม	204	29.2514	0.1434	
	รวม	206	36.6581		

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ปรากฏ ดังตาราง 13 – 15

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการเตรียมการ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.22$	5 – 10 ปี $\bar{X} = 2.58$	มากกว่า 10 ปี $\bar{X} = 2.83$
ด้านการเตรียมการ				
น้อยกว่า 5 ปี	2.22	-	0.36**	0.61**
5 – 10 ปี	2.58	-	-	0.25**
มากกว่า 10 ปี	2.83	-	-	-

จากตาราง 13 พบว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการดำเนินการ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.54$	5 – 10 ปี $\bar{X} = 2.65$	มากกว่า 10 ปี $\bar{X} = 2.84$
ด้านการดำเนินการ				
น้อยกว่า 5 ปี	2.54	-	0.11**	0.30**
5 – 10 ปี	2.65	-	-	0.19**
มากกว่า 10 ปี	2.84	-	-	-

จากตาราง 14 พบว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการดำเนินการน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการดำเนินการ น้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 15 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการประเมินผล ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.24$	5 – 10 ปี $\bar{X} = 2.52$	มากกว่า 10 ปี $\bar{X} = 2.74$
ด้านการประเมินผล				
น้อยกว่า 5 ปี	2.24	-	0.28 **	0.50 **
5 – 10 ปี	2.52	-	-	0.22 **
มากกว่า 10 ปี	2.74	-	-	-

จากตาราง 15 พบว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการประเมินผลน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการประเมินผล น้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการเตรียมการ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.2528	3.6244	18.6373**
	ภายในกลุ่ม	204	39.6937	0.1946	
	รวม	206	46.4465		
2. ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	2	8.3417	4.1709	25.2666**
	ภายในกลุ่ม	204	33.6751	0.1651	
	รวม	206	42.0169		
3. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.0508	1.0290	4.9820**
	ภายในกลุ่ม	204	42.1356	0.2065	
	รวม	206	44.1936		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.4202	2.7101	17.6985**
	ภายในกลุ่ม	204	31.2378	0.1531	
	รวม	206	36.6581		

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟปรากฏ ดังตาราง 17 – 19

ตาราง 17 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการเตรียมการ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
 จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
 ศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เคย $\bar{X} = 2.25$	เคยตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไป $\bar{X} = 2.78$	เคย 1 ครั้ง $\bar{X} = 2.79$
ด้านการเตรียมการ				
ไม่เคย	2.25	-	0.53**	0.54**
เคยตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป	2.78	-	-	0.01
เคย 1 ครั้ง	2.79	-	-	-

จากตาราง 17 แสดงว่า ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการ น้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านการดำเนินการ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่
 จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
 ศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เคย $\bar{X} = 2.40$	เคย 1 ครั้ง $\bar{X} = 2.81$	เคยตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไป $\bar{X} = 2.88$
ด้านการดำเนินการ				
ไม่เคย	2.40	-	0.41**	0.48**
เคย 1 ครั้ง	2.81	-	-	0.07
เคยตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป	2.88	-	-	-

จากตาราง 18 แสดงว่า ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการดำเนินการ น้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านประเมิณผล ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เคย $\bar{X} = 2.23$	เคย 1 ครั้ง $\bar{X} = 2.71$	เคยตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไป $\bar{X} = 2.72$
ด้านการประเมิณผล				
ไม่เคย	2.23	-	0.48**	0.49**
เคย 1 ครั้ง	2.71	-	-	0.01
เคยตั้งแต่ 2 ครั้ง	2.72	-	-	-

จากตาราง 19 แสดงว่า ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการประเมิณผลน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ

ตาราง 20 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลางของครูธุรกิจ รายด้าน

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ความถี่
ด้านการเตรียมการ		
1	ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน	101
2	ครูมีคาบสอนมาก และมีงานพิเศษอื่น ๆ ทำให้มีเวลาเตรียมการสอนน้อย	76
3	แหล่งค้นคว้าความรู้ ของโรงเรียนไม่เพียงพอ เช่น ห้องสมุดมีขนาดเล็ก หนังสือมีน้อย	54
4	แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอาชีพธุรกิจชุมชนมีน้อยไม่เพียงพอต่อการศึกษา	52
5	ครูธุรกิจไม่เคยได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	49
6	ครูขาดความรู้ในการผลิตสื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	47
ด้านการดำเนินการ		
1	นักเรียนคุ้นเคยกับการสอนแบบเดิม จึงไม่เข้าใจวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยแต่ฟังคำสั่งของครู	76
2	นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	67
3	นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม	62
4	ข้อมูลแหล่งความรู้ในสถานประกอบการต่าง ๆ ยังบริหารและจัดการไม่เป็นระบบทำให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ไม่เต็มที่และขาดความถูกต้อง	41
5	บรรยากาศสภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสม ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนมีขนาดเล็กไม่เหมาะต่อการจัดกิจกรรม	32
6	นักเรียนขาดเป้าหมายและขาดความสนใจในการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจอย่างแท้จริง	30
7	สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอ	24
ด้านการประเมินผล		
1	ครูขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือทดสอบที่มีคุณภาพ	66
2	การทดสอบเน้นการทดสอบเนื้อหาบทเรียนมากกว่าการปฏิบัติ นักเรียนจึงสนใจแต่ภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ	44

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ความถี่
3	ด้านการประเมินผล นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกัน	36
4	นักเรียนขาดความสามารถในการประเมินตนเอง	34
5	การประเมินผลการเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล ยังไม่สามารถนำผลไปใช้ช่วย แก้ปัญหาการเรียนได้จริง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากเกินไป	28
6	นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง	9

จากตาราง 20 แสดงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ โดยมีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดในด้านการเตรียมการ รองลงมาคือด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการ ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน รองลงมาคือ ครูมีคาบสอนมาก และมีงานพิเศษอื่น ๆ ทำให้มีเวลาเตรียมการสอนน้อย และแหล่งค้นคว้าความรู้ของโรงเรียนไม่เพียงพอ เช่น ห้องสมุดมีขนาดเล็ก หนังสือมีน้อย

ด้านการดำเนินการ ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ นักเรียนคุ้นเคยกับการสอนแบบเดิมจึงไม่เข้าใจวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยแต่ฟังคำสั่งของครู รองลงมาคือ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และนักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

ด้านการประเมินผล ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ ครูขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ รองลงมาคือ การทดสอบเน้นการทดสอบเนื้อหาบทเรียนมากกว่าการปฏิบัติ นักเรียนจึงสนใจแต่ภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ และนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการทราบว่าครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในด้านดังต่อไปนี้ คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล โดยการเปรียบเทียบจากระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสิทธิภาพในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำแนกตามระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสิทธิภาพในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นข้อมูลให้กับครูธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2543

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูที่ทำการสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 3 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 66 โรง รวมครูธุรกิจ 207 คน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน
2. ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน
3. ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน
4. ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูธุรกิจระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 3 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 207 ฉบับ ซึ่งได้รับคืนมา 207 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถาม การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของครูธุรกิจ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3 ด้าน รวม 35 ข้อ ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical/Package the Social Sciences / Personal Computer Plus) โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00	หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีการของเชฟเฟ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ในด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล สรุปได้ดังนี้

1. ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการเตรียมการ พบว่าครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูธุรกิจมีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือ จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ และวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานของการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด ความสนใจด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ เตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาหลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ เตรียมการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะในอาชีพธุรกิจ ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน และเตรียมกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัดเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ตามลำดับ

ข้อที่ครูธุรกิจมีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับน้อย คือ เตรียมวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายตามสภาพเป็นจริง สํารวจและเตรียมแหล่งข้อมูลในรายวิชาอาชีพธุรกิจให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม ตามลำดับ

1.2 ด้านการดำเนินการ พบว่าครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ครูธุรกิจมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือ สนับสนุนและจูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่องานอาชีพธุรกิจ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในระบบเศรษฐกิจ และร่วมปลูกฝังคุณธรรมที่พึงามในการประกอบอาชีพธุรกิจตามลำดับ

ข้อที่ครูธุรกิจมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับน้อยเป็นอันดับสุดท้ายคือ คือ ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้แก่ตนเอง

1.3 ด้านการประเมินผล พบว่าครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูธุรกิจมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือ เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ใช้การวัดและประเมินผลหลายวิธี และเน้นการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการบูรณาการความรู้จากวิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่กับอาชีพธุรกิจ ตามลำดับ

ข้อที่ครูธุรกิจมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับน้อยเป็นอันดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกลงของตต่อผลงานวิชาอาชีพธุรกิจ

2. จากผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล รายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษา และไม่มีวุฒิทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ และด้านการดำเนินการ และเมื่อพิจารณารวมทุกด้านพบว่าครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

2.2 ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกด้านน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการ และด้านการประเมินผลมากกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี และครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการดำเนินการมากกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ส่วนครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกด้านน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกด้านน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ มากกว่า 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้าน มากกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี และ 5 – 10 ปี

2.4 ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูธุรกิจที่มีประสบการณ์เพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ และมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป และครูธุรกิจที่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผลมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ และเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง ส่วนครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากคำถามปลายเปิดมีผู้เสนอปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 62.94 เรียงตามลำดับความถี่ได้ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านการเตรียมการ ข้อที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน รองลงมาคือ ครูมีคาบสอนมาก และมีงานพิเศษอื่น ๆ ทำให้มีเวลาเตรียมการสอนน้อย และแหล่งค้นคว้าความรู้ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการ ข้อที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ นักเรียนคุ้นเคยกับการสอนแบบเดิม จึงไม่เข้าใจวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยแต่ฟังคำสั่งของครู รองลงมาคือ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และนักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

3. ด้านการประเมินผล ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ ครูขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ รองลงมาคือ การทดสอบเน้นการทดสอบเนื้อหาบทเรียนมากกว่าการปฏิบัติ นักเรียนจึงสนใจแต่ภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ และนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล พบว่า ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการนำเอาแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นยุทธศาสตร์หลักในการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญาและสังคม ให้เป็น “คนเก่ง คนดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข” (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 3) และยังเป็นการสนองตอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังสาระที่กำหนดไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการของการศึกษาที่ว่า “การศึกษามีความสำคัญ

สูงสุดและมีบทบาทต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ฉะนั้น ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” มาตรา 5 และสาระในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 28) นอกจากนี้ยังเป็นผลมาจากการนำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ตามแผนงานหลักที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป้าหมายข้อ 2 ระบุว่า “มีการปรับกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย” และตามแนวทางและมาตรการของแผนงานดังกล่าว ข้อ 2 ระบุว่า “ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปรับวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหากับสภาพในชีวิตจริง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 21 - 23) การที่ครูธุรกิจสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามตัวบ่งชี้การสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอาจเป็นเพราะครูและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปฏิบัติตามแนวการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านกระบวนการมาตรฐานที่ 4 คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเอาใจใส่ของครูผู้สอนและผู้บริหารในด้านการปฏิบัติตามแผนงานและโครงการ และที่สำคัญเป็นผลมาจากการที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ได้มีการประชุมชี้แจงและนิเทศก์ติดตามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาโดยตลอด และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรที่เกี่ยวข้องพบว่า ครูธุรกิจส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษา ซึ่งถือได้ว่ามีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคนิคและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นพื้นฐานมาแล้ว

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล รายด้านและรวมทุกด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการและด้านการประเมินผลดีกว่าครูธุรกิจที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ได้รับการอบรมสั่งสอน ได้รับการประสบการณ์อยู่ในสถาบันการศึกษามากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จึงทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ได้รับการพัฒนาความรู้ ความคิด จึงมีมุมมองที่กว้างไกล มีโอกาสปรับปรุงเทคนิควิธีการต่าง ๆ โดยพยายามนำสื่อการสอนและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอนมาใช้เพื่อจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการศึกษาหรือการเรียนในระดับที่สูงขึ้นจะทำให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ดีกว่า ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ อเนก รัตมี (2538 : 92) พบว่า ศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และมรรษพร สีขาว (2536 : 50) พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษาและไม่มีวุฒิทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการมากกว่าครูธุรกิจที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนและเคยผ่านประสบการณ์ในการฝึกวิชาชีพครูมาก่อน เพราะฉะนั้นจึงทำให้มีทักษะ ความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน การเตรียมแผนการสอน การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน ฯลฯ ในขณะที่ครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษานั้น ไม่เคยผ่านประสบการณ์ในการเรียนวิชาทางการศึกษาหรือวิชาชีพครู เพราะเน้นการเรียนวิชาเอกเป็นส่วนใหญ่ เช่น วิชาเอกการบัญชี วิชาเอกบริหารธุรกิจ ซึ่งอาจจะไม่ได้เรียนหรือเรียนวิชาทางการศึกษามาก่อนบ้างน้อย จึงทำให้ไม่มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน จำเป็นต้องเรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของวิชาทางการศึกษาหรือวิชาชีพครู ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูที่มีวุฒิทางการศึกษา และไม่มีวุฒิทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย ของ ภัคดี มีแมนวิทย์ (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าครูที่มีความแตกต่างกันในด้านของวุฒิทางการศึกษามีสภาพการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกด้านน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้าน น้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจมากกว่า 10 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านมากกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ 5 – 10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการที่ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ นั้นส่งผลให้ระดับปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนสูงขึ้นไปด้วยและสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการหยั่งเห็นของ โคลเลอร์ (Wolfgang Kohler) ที่อธิบายว่า การที่บุคคลจะเกิดการหยั่งเห็นได้เร็วหรือช้าขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของบุคคลในครั้งก่อน ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ย่อมสามารถนำความรู้ไปใช้ดีกว่า และ อาร์ พันธ์มณี (2534 : 155) กล่าวว่า การปฏิบัติการสอนเป็นประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สอนแต่ละคน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าประสบการณ์สอนที่แตกต่างกันของครูธุรกิจจะส่งผลให้มีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา ไนรวงศ์ (2541 : 106) พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพที่สูงกว่า จะมีทักษะความชำนาญในการสอนได้ดีกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพที่ต่ำกว่า และผลการวิจัยตรงกับปริยาพร สุวรรณพันธ์ (2542 : 108) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีระดับปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของอเนก รัตมี (2538 : 96) พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ลิ้มมณี (2534: 68 - 69) พบว่า ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.4 ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางน้อยกว่าครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูธุรกิจที่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ผ่านการอบรมจะได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ครูมองเห็นแนวทางในการสอนดีกว่าครูที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ซึ่งผลการวิจัยตรงกับ สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3 (2542 : 96) พบว่า พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของเฉลิม หิรัญชาติ (2541: 88) พบว่า ครูที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการอบรมมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการเตรียมการ ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้แก่ครูธุรกิจ ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการสร้างสื่อและเครื่องมือต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน และควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพิ่มเติม รวมทั้งการสำรวจและเตรียมแหล่งข้อมูลที่เป็นสถานประกอบการหรือแหล่งอาชีพในชุมชนที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

2. ด้านการดำเนินการครูธุรกิจควรพยายามสร้างความคุ้นเคยในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้กับนักเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มากที่สุด และส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่มโดยยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ และเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสหาแนวทางที่นำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ด้านการประเมินผล ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลอย่างแท้จริง วัดและประเมินตามสภาพจริง เช่น จากผลงานของนักเรียน จากแฟ้มสะสมงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อนด้วย มีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งผู้เรียนประเมินตนเอง ตลอดจนให้ครู เพื่อน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจในเขตการศึกษาอื่น

2. ควรมีการวิจัยประเมินผลหรือติดตามผลการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2539). การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2535). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2542). "การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2542). "การประกันคุณภาพการศึกษา," เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม.
- กัลยา โนรีวงศ์. (2541). การศึกษาปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โกวิทย์ ประवालพฤษณ์. (2540). แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ผ่านเบญจเพส. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตตชา นิลดำ. (2542). ปัญหาการเรียนการสอนนิสิตปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมชัย หิรัญชาติ. (2541). ปัญหาการเรียนการสอนลูกเสือสามัญของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. รายงานการค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2523). การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- (2533). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- (2534). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตรการพิมพ์.
- นิภาพรรณ วิโรทัยสกุล. (2539). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจตามทัศนะของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงเยาว์ กอสนาน. (2540). การนำความรู้และทักษะจากการฝึกอบรมไปใช้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กรมสามัญศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทิตนา แชมณี. (2542, พฤษภาคม). "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," วิชาการ.
2(5) : 3 –30.

----- . (2542 : มีนาคม-มิถุนายน). "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,"
ครุศาสตร์. 2(3) : 1 – 17 .

ประจักษ์ มณีสุด. (2541). การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราชฉบับปรับปรุง) พ.ศ.2533). ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ปรียาพร สุวรรณพันธ์. (2542). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูประถมศึกษา ปีที่ 1 สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

พนาลัย อยู่สำราญ. (2535). ตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครู
ผู้สอนสังคม ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. ปริญญานิพนธ์ . วท.ม. (การวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ภักดี มีแมนวิทย์. (2538). สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในเขต
การศึกษา 7. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มาลี นิสสัยสุข. (2535). เอกสารคำสอน รายวิชาหลักการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะวิชาครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.

มรรษพร สีขาว. (2536). การศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

รัตนพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟ
แอนด์ลิฟเพรส จำกัด.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม
วิชาการ.

----- . (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิไลวรรณ อำคำสรง. (2537). การเปรียบเทียบวิธีสอนแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับวิธีสอนแบบบรรยายที่
มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาบัญชีห้างหุ้นส่วน. ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมาน อัสวภูมิ และคณะ. (2539). "แนวคิดและแนวปฏิบัติของ โรงเรียน ในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียน
เป็นศูนย์กลาง อุบลราชธานี," เอกสารประกอบการนิเทศการศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10.

สิริรัตน์ เทียมเสริวงศ์. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการขายโดยการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กับการสอนแบบปกติของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียน
กรุงเทพพาณิชการ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรศักดิ์ ลิ้มมณี. (2534). การศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ในภาคใต้ ของประเทศไทย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ สรสินธุ์. (2540). ปัญหาอาจารย์เกี่ยวกับการเรียนการสอน โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไปตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยทวารวดี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ อุดมโชคทรัพย์. (2539). ความพึงพอใจในการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ สรสินธุ์. (2540). ปัญหาอาจารย์เกี่ยวกับการเรียนการสอน โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไปตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทวารวดี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 . กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- . (2539). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). คู่มือปฏิบัติการกระบวนการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- สำเนา ศรีบุญแก้ว. (2533). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับผู้สอนเป็นศูนย์กลาง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุเทพ หุ่นสวัสดิ์. (2540). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนแบบศูนย์การเรียนที่ใช้การวิเคราะห์ระบบกับศูนย์การเรียนที่ไม่ใช่การวิเคราะห์ระบบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2532). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- อารี พันธุ์มณี. (2534). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.
- อเนก รัตมี. (2538). การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 6. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Brandes, Donna and Ginis, Paul. (1998). *A Guide to Student - Centred Learning*. London : Black Well Ltd.
- Darling, John. (1994). *Child - Centred Education and It's Critics*. London : Paul. Chapman Pulish Ltd.
- Driscoll, Marcy P. (1994). *Psychology of Learning for Instruction Needham Heights, MA: Allyn & Bacon*.

- Duku, Ishmeal Adu-Mensah. (1999). *Let and Grpwth of the Cross-Cultural Learner Centre*.
 Concept Functional Cultural Literacy, Uneversity of toronto.
- Lang, Itellmut R., Mcbeath, Arthur and Hebert Jo. (1995). *Teaching Stategies and Methods for Student Centred Instruction*. New York : Harcourt Brace Company.
- Zhang, Fengju. (1998). *Learners Peception on Language Issues in Urran Adult Basic Education*.
 A Study of Chinese Adult Esol Learners in Boston Ccnunity Learning Center.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ ผู้ตอบได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะเสนอผลงานวิจัยโดยส่วนรวม จึงขอความกรุณาจากท่านให้ตอบทุกข้อ คำตอบของท่านจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูธุรกิจ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วิชาอาชีพธุรกิจ หมายถึง วิชาที่จัดอยู่ในรายวิชาอาชีพกลุ่มงานบริการและกลุ่มงานเสริมงานผลิต และงานบริการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เช่น วิชาหลักการขายเบื้องต้น งานพิมพ์ดีดภาษาไทย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค ฯลฯ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้าและสร้างข้อความรู้ด้วยตนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีส่วนร่วมกันสร้างความรู้อย่างมีกระบวนการ ได้ผลงานที่ดีและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงหน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
- () ปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี

2. วุฒิทางการศึกษา

- () มีวุฒิทางการศึกษา ได้แก่.....
- () ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ได้แก่.....

3. ประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพธุรกิจ

- () น้อยกว่า 5 ปี
- () 5 – 10 ปี
- () มากกว่า 10 ปี

4. ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

- () ไม่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้
- () เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง
- () เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ตั้งแต่ 2 ครั้ง

ตอนที่ 2

**ระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของท่าน ตามความเป็นจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

รายการพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านปฏิบัติตามข้อความนี้อยู่ในระดับใด (0) เตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ (00) เตรียมสื่อการสอนเพื่อฝึกการค้นพบความรู้ในลักษณะ องค์รวม		/		/

จากตัวอย่าง ข้อ (0) ทำเครื่องหมาย / ในช่อง “มาก” แสดงว่าท่านปฏิบัติตามการเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ

และจากข้อ (00) ทำเครื่องหมาย / ในช่อง “น้อยที่สุด” แสดงว่าท่านไม่ค่อยได้ปฏิบัติตามการเตรียมสื่อการสอนเพื่อฝึกการค้นพบความรู้ในลักษณะองค์รวม

ข้อ ที่	รายการพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ระดับปฏิบัติ			
		มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านการเตรียมการ				
1	เตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ.....				
2	สำรวจและเตรียมแหล่งข้อมูลในรายวิชาอาชีพธุรกิจให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อย่างหลากหลาย...				
3	จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาอาชีพธุรกิจ.....				
4	วางแผนการสอนโดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน				
5	กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานของการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด ความสนใจด้วยตนเองเต็มศักยภาพ.....				
6	เตรียมกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัดเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน.....				
7	เตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม.....				
8	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....				
9	เตรียมการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะในอาชีพธุรกิจทั้งในส่วนของการกระบวนการและผลงาน.....				
10	เตรียมวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายตามสภาพเป็นจริง.				

ข้อ ที่	รายการพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ระดับปฏิบัติ			
		มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านการดำเนินการ				
1	ให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนการแนะแนววิชาอาชีพ ธุรกิจที่ชัดเจนกับผู้เรียน.....				
2	เสริมแรงให้ผู้เรียน ค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ ธุรกิจทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม.....				
3	สนับสนุนและจูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่องานอาชีพธุรกิจ.....				
4	สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมการ เรียนรู้ที่จำเป็นในระบบเศรษฐกิจ.....				
5	ใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวิธีเรียนรู้ของผู้เรียน.....				
6	ร่วมปลูกฝังคุณธรรมที่พึงงามในการประกอบอาชีพธุรกิจ.....				
7	ร่วมสร้างมนุษยสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้เรียน.....				
8	ร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน.....				
9	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งความรู้ของวิชาอาชีพธุรกิจด้วย ตนเองอย่างหลากหลาย.....				
10	ส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวนงานอาชีพธุรกิจเพิ่มเติมจากกลุ่มหรือเพื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน เรียนร่วมกัน รู้ร่วมกัน				
11	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทบาทการเป็นสมาชิกและการเป็น ผู้ประกอบการในระบบเศรษฐกิจด้วยตนเอง.....				
12	ฝึกให้ผู้เรียนมีกิริยามารยาท และมีวินัยต่องานอาชีพธุรกิจตาม วิถีวัฒนธรรมไทย.....				
13	เน้นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีความหมายต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของ ผู้เรียน.....				
14	ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อสรุป เป็นองค์ความรู้แก่ตนเอง.....				

ข้อ ที่	รายการพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ระดับปฏิบัติ			
		มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านการประเมินผล ผู้เรียนและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การ ประเมิน.....				
2	เน้นประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจและเศรษฐกิจ.....				
3	เน้นประเมินความสามารถทางด้านการจัดการ การตลาดและการ ร่วมมือในการประกอบกิจการหรือธุรกิจ.....				
4	เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง.....				
5	เน้นการวัดและประเมินผลงานที่เกิดจากการบูรณาการความรู้จาก วิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่กับอาชีพธุรกิจ.....				
6	สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง.....				
7	มีการประเมินจากแฟ้มสะสมงานและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน.....				
8	ใช้การวัดและประเมินผลหลายวิธี.....				
9	มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนสะท้อนคุณภาพของ ผลงาน.....				
10	ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในวิชาอาชีพ ธุรกิจทั้งด้วยตนเองและเพื่อน.....				
11	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกของตนต่อผลงานวิชาอาชีพ ธุรกิจ.....				

ตอนที่ 3

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

ก. ปัญหาและอุปสรรคด้านการเตรียมการ

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

ข. ปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการ

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

ค. ปัญหาและอุปสรรคด้านการประเมินผล

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

ภาคผนวก ข

หลักสูตรรายวิชาอาชีพธุรกิจ

ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533

รายวิชาอาชีพธุรกิจ เป็นวิชาเลือกเสรี

จัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 งานบริการ และกลุ่มที่ 3 งานเสริมงานผลิตและงานบริการ ดังนี้

กลุ่มที่ 2 งานบริการ มีรายวิชาอาชีพธุรกิจ จำนวน 26 รายวิชา

ช 0๒๒๓	สหกรณ์ร้านค้า	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๒๔	หลักการขายเบื้องต้น	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๒๕	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย ๑	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๒๖	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย ๒	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๒๗	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย ๓	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๒๘	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ ๑	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๒๙	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ ๒	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓0	งานเครื่องใช้สำนักงาน	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๑	งานสำนักงาน	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๒	งานเลขานุการ	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๓	งานขายผลิตภัณฑ์	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๔	งานขายบริการ	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0 ๒๓๕	งานควบคุมสินค้าคงคลังของ ร้านค้าปลีก	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๖	งานบริการส่วนหน้าโรงแรม	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๗	งานบริการอาหารและเครื่องดื่ม	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๘	งานแม่บ้านโรงแรม	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๓๙	งานส่วนหน้าในสถานพยาบาล	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔0	งานบริการส่วนท้องเที่ยว	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๑	งานบริการขนส่ง	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๒	งานโฆษณา	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๓	งานประชาสัมพันธ์	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๔	งานขายประกันชีวิต	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๗	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๘	ตารางทำงานและการ ประยุกต์ขั้นต้น	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๔๙	การจัดการฐานข้อมูลเบื้องต้น	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๒๕0	หลักการเขียนโปรแกรม	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ มีรายวิชาอาชีพธุรกิจ จำนวน 19 รายวิชา

ช 0๓๑	การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒	เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๓	เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๔	มนุษย์สัมพันธ์ทางธุรกิจ	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๕	เอกสารธุรกิจ	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๒	การสหกรณ์	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๓	ลูกคิด ๑	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๔	ลูกคิด ๒	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๕	งานระเบียนการเงิน	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๖	งานบัญชีกิจการบริการ	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๗	งานบัญชีกิจการจำหน่ายสินค้า	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๘	งานบัญชีสหกรณ์ร้านค้า	๔ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๒ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๑๙	งานบัญชีฟาร์ม	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒0	งานเก็บเอกสาร	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒๑	งานชวเลขไทย ๑	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒๒	งานชวเลขไทย ๒	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒๓	งานชวเลขไทย ๓	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒๖	กฎหมายพาณิชย์	๓ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑.๕ หน่วยการเรียนรู้
ช 0๓๒๗	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค	๑ หน่วยการเรียนรู้

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์สำอองค์ งามวิชา

อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์

อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.จันทิมา นนทิกกร

ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 5

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอภิญญา เหมระ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 18 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2518
สถานที่เกิด	อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38/3 หมู่ 3 ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี 71130
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหนองปรือพิทยาคม อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี 71220
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2540	กศ.บ.(ธุรกิจศึกษา) สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
พ.ศ. 2543	กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ